

DOMOVINA

Upravištvu »Domovine« v Ljubljani — Knafljeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knafljeva ulica šte. 5/II.,
telefon 8122 do 8126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 din, polletno 18 din,
celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno
12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar.
Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani št. 19.711.

Sokolstvo poziva Srbe, Hrvate in Slovence k slogi

Pred kratkim je imela celotna uprava Sokola kraljevine Jugoslavije v Beogradu sejo, katere so se udeležili staroste in zastopniki vseh sokolskih žup v državi. Na seji so bili sprejeti sklepi, ki jih navajamo v izveščku:

»Jugoslovensko sokolstvo ostane neomajno zvesto jugoslovenski in slovanski misli ter bo nadaljevalo telesno in duševno vzgojo naroda v duhu sokolskih načel. Ta vzgoja bo utrjevala in razvijala vse narodne sile za prosvetni in gospodarski napredek vsega jugoslovenskega naroda, vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Sokolstvo smatra, da smo dobili Srbi, Hrvatini in Slovenci v svobodni, zedinjeni kraljevini Jugoslaviji svojo najboljšo, po zgodovinski nujnosti že v naprej določeno državno organizacijo, pri katere ustanovitvi smo sodelovali Srbi, Hrvatini in Slovenci. Za

njeno ustanovitev je delalo tudi sokolstvo ne samo z besedo, temveč tudi s krvjo svojih najboljših bratov.

Jugoslovensko sokolstvo svečano izjavlja, da bo v vsakem času hrabro in neustrašno branilo edinost, svobodo in neodvisnost kraljevine Jugoslavije. Kot splošno narodno nepolitično društvo se obrača Sokolstvo na vse Srbe, Hrvate in Slovence, na vse činitelje našega narodnega in državnega življenja, naj store vse, kar je v njihovih močeh, za notranjo utrditev naše države in za sklenitev pravičnega sporazuma med Srbi, Hrvatini in Slovenci. Tak sporazum bo omogočil zdrav razvoj našega naroda in države, v kateri ostane jugoslovenska narodna misel nravnostna osnova. Obramba državnih mej, narodnega obstoja, državljanjskih svoboščin in prosvetnega napredka je največji ukaz narodne vzajemnosti vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Zapoved nam vsem

V reviji beograjskega vseučiliškega profesorja dr. Miala Ilića je objavljen tale poziv:

»Preživljamo dogodke, kakršnih ni pred nam idoživel še noben rod. Živimo, kakor bi bili vsi v kaki podmornici, na katero vsak trenutek lahko trešči mina. Ne samo v Evropi, temveč po vsem svetu grmi in se bliska, in to strašneje kakor kdaj doslej. Človek zdremlje z zemljevidom, a ko se prebudi, se zave, da je v veljavi že nov zemljevid. Čez noč se odcepljajo razsežna ozemlja od države, kar čez noč izginjajo cele države. Vse to se godi z neverjetno hitrostjo. V imenu kakšnih načelov in osnov, ni važno, samo da gre. Državljanji, vsaj zavedni in skrbni, pozabljajo na svoje zasebno življenje in se samo vprašujejo, ali pride tisto najhujše pomladi ali jeseni, to ali drugo leto.

Poleg vseh teh zunanjih nevarnosti, ki v ostalem vsem groze, ne samo nam, pa nas razjedajo še tudi notranje težkoče. Kakor da

bi se nič ne dogajalo okrog nas in med nami, kakor da bi živeli na kakem otoku, oddaljenem od vseh ognjenikov; se mi še zmerom med seboj prepiramo o načelih, še vedno se ločimo v nazorih tudi glede manj važnih vprašanj, še vedno stojimo na tribuni govornika in ne vidimo danes najvažnejše reči, to je varnosti vseh nas. Osupnemo, ko vidimo, da je kdo padel, a nato krenemo spet na staro pot. Za državo je najvažnejša reč varnost naroda, zunanja varnost. Pri tem poslu se moramo zbrati vsi složno, takoj, brez oklevanja, brez odlaganja. Vse drugo je manj važno danes in naj je treba za to tudi skrajnih žrtev. To je naša današnja zapoved in kdor je ne čuti v vsej njeni veličini, ta greši proti sebi in proti družbi. Dolžnost vseh pošteni političnih ljudi je, pa naj se še tako načelno ali programsko razlikujejo, da danes sprejmejo kot geslo: združenje vseh zdravih narodnih sil hitro in odločno v zagotovljenje splošne varnosti...«

Razmerje med vinogradniki in viničarji

Viničarsko vprašanje je važno vprašanje, saj gre skupno za usodo okoli 14.000 oseb ali nad 5.000 rodbin, ki so zaposlene v našem vinogradništvu. Zadovoljstvo viničarjev je med poglavitnimi pogoji za ustvaritev narodno neporušnega obrambnega zidu vzdolž naše meje. Zaradi tega pa je tudi viničarski stan v zadnjem času predmet temeljitih obravnavanj in živahne pozornosti.

Tudi naši obmejni vinogradniki mnogo razmišljajo o življenju naših viničarjev. Njih dobra volja se kaže med drugim tudi v tem, da je bilo na dnevnem redu nedavnega zbora obmejnih kmetovalcev predavanje znanega strokovnjaka za viničarska vprašanja profes-

orja Konrada Pečovnika o ureditvi viničarskih prejemkov. Iz Pečovnikovega predavanja povzemamo glavne misli:

Ureditev viničarskega vprašanja s posebnim ozirom na viničarske prejemke je vse bolj pereča. Treba bo misliti na ureditev starostnega, bolezenskega in nezgodnega zavarovanja kmetijskih delavcev vobče. Če bi bilo vse to urejeno, bi bilo mnogo lažje tudi reševanje viničarskega vprašanja. Viničarji gledajo na to vprašanje s socialnega, vinogradniki z gospodarskega, vsa obmejna narodna javnost pa z narodnega stališča. V zadnjih letih se je stopnjevala nujnost tega vprašanja z razmahom gospodarske stiske.

Bedni položaj viničarjev je dal poedincem povod, da so pričeli razmišljati o tem, kako bi se zajamčile viničarskemu sloju pravice, ki jih je smatrati kot neobhodno potrebne za uspešno rešitev viničarskega vprašanja. Spričo slabih vinskih pridelkov v zadnjih letih, padajočih vinskih cen in splošno slabega gospodarskega stanja našega kmetovalstva so se obmejni vinogradniki znašli v hudem položaju, tako da niso zmogli več niti najnujnejših izdatkov. Sami so trpeli, trpeli so pa tudi viničarji.

Nepravilno je primerjati življenjsko stanje viničarjev s stanjem industrijskega delavstva. Industrija je imela spričo povoljnega položaja možnost, da je nudila svojemu delavstvu kolikor toliko ugodnejše stališče, kakor ga je imel kmetijski delavec. Toda to je v resnici le navidezno. Industrijski delavci imajo dejansko le ugodnost zavarovanja. Kmetijski delavci sodijo preveč enostransko o teh ugodnostih, ki jih imajo industrijski delavci. Razmere pri obeh so namreč zelo različne. Medtem ko nudi industrija svojim delavcem plačo le v denarju, imajo kmetijski delavci glavno plačo v pridelkih. Na boljšem so le oni industrijski delavci z našega podeželja, ki imajo svoj zaslužek v denarju, a pridelke dobivajo iz domače zemlje. Dozdevno imajo industrijski delavci tudi ugodnost krajšega, to je osemurnega delavnika. So pa v neugodnejšem položaju, saj jih industrija izrablja v urah zaposlitve stoodstotno, medtem ko je kmetijski delavec v vinogradu pod manjšim nadzorstvom. Če upoštevamo še to, da trpi v industriji delavčevo zdravje v veliko večji meri, kakor pri delu v vinogradih, vidimo, da je kmetijski delavec še pri svojem 10urnem ali 12urnem delavniku precej na boljšem kakor industrijski delavec pri osemurnem.

Opazovalec bi mogel ugotoviti, da se je reševanje viničarskega vprašanja enostransko na obeh straneh. Zastopniki viničarjev kažejo na morebitne res kričeče razmere posameznih viničarjev, a ne navajajo primerov, ko imajo viničarji čisto znosno življenje. Oni vinogradniki, pri katerih imajo viničarji znosno življenje, pa ne morejo razumeti, da se nekaterim viničarjem ne godi tako kakor njihovim. Naposled pa ni mogoče mimo ugotovitve, da imamo ob naši meji tudi vinogradniška posestva, ki so po svojem obsegu tako majhna, da ne morejo preživljati niti viničarja niti vinogradnika. Kako naj ima lastnik vinograda, obsegajočega samo en oral, možnost, da bi nudil primeren obstoj viničarjevi rodbini? Tako spoznavamo, da je treba take primere posebej presojati.

Spričo takega enostranskega prikazovanja prilik je Vinarsko društvo samo vzelo zadevo v roke in jo hotelo urediti tako, da bi bilo viničarskim družinam omogočeno znosno življenje in da bi bila ta ureditev na drugi strani tudi za vinogradnike sprejemljiva. Pri tem je bilo odločilno načelo, da je treba izboljšati položaj onim viničarskim družinam, ki za svoje delo res nimajo primernih plač. Pri tem se je uveljavilo načelo, da se mora kot viničarjev dohodek upoštevati vrednost vseh prejemkov v pridelkih, ki jih dobi viničar od svojega gospodarja, z izjemo onih, ki so določene v smislu člena 6. viničarskega reda. Nepravilno bi bilo namreč, da bi zahtevali za onega, ki ima večje prejemke v pridelkih, isto plačo v denarju, kakor jo ima na primer oni, ki prejema manj pridelkov. Pri tem se je uvaževalo tudi da-

našnje težavno stanje našega obmejnega vinogradnika.

Na zadevnih sestankih so bili med drugim sprejeti nastopni sklepi: V uredbi o viničarskem redu za viničarje določeni prejemki ostanejo isti. Dodatno se določi kot minimalna dnevna mezda za vsak dejanski delovni dan viničarja ali njegovih delovnih moči 10 din za navadna dela, 12,50 din pa za dela, ki se navajajo v členu 6. omenjene uredbe. Če prejemajo viničar ali njegove delovne moči poleg navedene mezde še celodnevno hrano, potem morajo delati tudi preko delovnega časa v smislu člena 8. navedene uredbe. Od mezde se lahko odračuna srednja vrednost prejemkov v naturi, ki jih prejema viničar od svojega delodajalca poleg prejemkov v naturi, ki jih določa člen 6. navedene uredbe. Vrednost prejemkov v naturi (v pridelkih) določita delodajalec in viničar medsebojno v posebni pismeni pogodbi. V primerih spora glede vrednosti prejemkov v pridelkih pa odloča viničarska komisija, sestavljena po določilih viničarskega reda. Obojestransko sklenjena pismena pogodba o vrednosti viničarjevih prejemkov v pridelkih dobi obvezno moč šele 14 dni po sklenitvi pogodbe. Ob koncu viničarskega leta, to je 1. novembra ali najkasneje v treh mesecih pozneje morata napraviti viničar in delodajalec obračun glede prejemkov in vrednosti dela, ki so ga opravili viničar in njegove delovne moči za gospodarja v preteklem letu.

Ti sklepi niso sicer obvezni še za nobeno stran. So pa po obojestranskem sporazumu podlaga za končno razčiščenje na posebnem posvetu, ki naj bi ga sklicala Kmetijska zbornica ali pa banska uprava.

Upati je, da bi bila taka ureditev sprejemljiva za vinogradnika in za viničarja. Ob teh prejemkih bi imeli viničarji možnost obstanka. V primeru, da ima viničar le dve delovni moči, bi zaslužil mesečno okoli 500 din.

Naposled pa je pereča še vprašanje, ali bi bila določitev minimalnih viničarskih mezd potrebna ali ne. Po mnenju profesorja Pečovnika bi bila potrebna. V starih dobrih časih bi taka potreba ne obstajala, ker je bilo tedaj izkoriščanje redke pojave. Res pa je tudi, da velja še danes pri mnogih načelo, da si delijo med seboj gospodarji in domači delavci, h katerim spadajo tudi viničarji, vse dobro in hudo, kakor pač nanese. Važno je

še vprašanje, ali bodo vinogradna posestva minimalne mezde tudi lahko prenesla in ali ne bo zaradi povečanih izdatkov prenehala vsaka dobičkanost naših vinogradov. Nedvomno bi vinogradniki to zmogli, če bi bi-

le cene vinu primerne in če bi bili pridelki kolikor toliko redni. Pohvalen je sklep obeh društev, vinogradniškega in viničarskega, da se bosta v svrhu izboljšanja stanja našega vinogradništva obojestransko podpirali.

Dr. Kramer na nacionalističnih zborih v Beli krajini

Pred kratkim je bil v Črnomlju shod Jugoslovenske nacionalne stranke. Zborovalni prostori v Laknerjevi restavraciji so bili nabito polni. Shod je začel predsednik črnomeljske krajevine organizacije lekarnar g. Spiro Vrankoviča, ki je zlasti toplo pozdravil senatorja g. dr. Kramerja in zastopnika banovinskega mladinskega odbora g. Uršiča. Zborovalci so pozorno sledili podrobnemu in nazornemu poročilu g. dr. Kramerja o notranjem in zunanjem političnem položaju. Skromni poskus dveh, treh političnih nasprotnikov, da bi motili potek zborovanja, so povzročili nekaj prav zanimivih medsebojnih pojasnil, ki so izzvala živahno veselost in še povzdignila razpoloženje zborovalcev.

Po poročilu g. dr. Kramerja je pozdravil v imenu mladinske organizacije zborovalce g. Andrej Uršič, g. Rajčič pa je opozoril na

nekatera pereča nacionalna vprašanja. Nato je bilo zborovanje zaključeno in je sledila sreska skupščina JNS z običajnim dnevnim redom.

Popoldne je bilo zborovanje v Metliki. Skupščino je začel bivši poslanec g. Dako Makar, nato pa je prevzel predsedstvo župan g. Malešič in podal poročilo o delu stranke izza časa volitev in po njih. Senator g. Kramer je tudi v Metliki poročal o političnem položaju in bil deležen enako kakor v Črnomlju navdušenja in odobravanja. Nato je tudi tu sledil občni zbor sreske organizacije.

Tako v Črnomlju kakor v Metliki so zborovanju prisostvovali odposlanci ostalih opozicijskih skupin. V Metliko je prišlo prav močno odposlanstvo somišljenikov Hrvatske seljačke stranke iz sosednega hrvaškega sreza pozdravit dr. Kramerja.

Lepo napredovanje Vodnikove družbe

Vodnikova družba v Ljubljani se je v kratki dobi svojega obstoja uvrstila med najmočnejše in najvažnejše knjižne založbe med Slovenci. Danes so knjige Vodnikove družbe zelo priljubljene med Slovenci. Vsako leto vodstvo družbe daje za ceno, ki jo zmore vsakdo, po več knjig leposlovne in poljudnoznanstvene vsebine. Vodnikova pratika je postala že nepogrešljiva v večini naših naprednih kmečkih in meščanskih hiš.

Pred prazniki je družba imela svoj redni občni zbor v klubski sobi Zvezde v Ljubljani. Predsednik ravnatelj Rasto Pustoslemšek je očrtal prizadevanja družbe, njene smotre in pomen v slovenskem založništvu. Zboro-

valci so z navdušenjem odobrili sklep, da bo Vodnikova družba v spomin petletnice smrti Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja razpisala književniško nagrado v znesku 5000 din. Predsednik je nato počastil spomin prvega knjižnega referenta Vodnikove družbe pokojnega profesorja dr. Ivana Laha. Tajnik dr. Pavel Karlin je poročal o notranjem poslovanju družbe. Blagajnik Milan Sterlekar je prečital poročilo o stanju blagajne, gospodar prof. Ivan Vrhovnik pa je očrtal organizacijski razvoj družbe. Z največjim veseljem so zborovalci vzeli na znanje, da Vodnikova družba stalno napreduje. V preteklem poslovnem letu je družba ime-

JULES MARY—J. M.:

10

Umor na Poganskem polju

KRIMINALNI ROMAN IZ PREDVOJNIH CASOV

Naslednjega dne je Karlota spet prišla k Longhijevim. Sama vdova je šla ponjo. Ker je Tereza skrivala sovraštvo in ljubosumnost, je postalo življenje pri Longhijevih zopet mirnejše in prijetnejše. Dobrodušni Pavle si je že domišljal, da je mati naposled spoznala svojo krivičnost nasproti Karloti, zato ni varčeval z dokazili svoje otroške hvaležnosti. Po nekaj dneh je bil o vsem tem že tako prepričan, da je mislil napraviti zadnji odločilni korak.

Ko je Karlota proti večeru šla in Pepina že legla k počitku, je sedel k materi, ki je pletla nogavice, in začel: »Nekaj bi ti rad rekel, mati!»

»Kar reci, sin, poslušam te,« je odvrnila vzdignivši glavo ne da bi bila nehala pletti.

»Oženil bi se rad, mati.«

»Prav je tako, dovolj let že šteješ. Gotovo misliš na Nineto Novellijevo, kajne?«

»Prav dobro veš, da ne mislim na nobeno drugo, kakor na Karloto.«

»Tudi ti prav dobro veš, da o njej ne maram ničesar slišati. Če sem ji dovolila, da se je spet vrnila, se je zgodilo to samo zaradi tega, da nisi odšel od hiše. Toda nikdar ne bom privolila v tvojo poroko s to deklico.«

»Se bom pa oženil z njo proti tvoji volji in brez tvojega dovoljenja.«

Stara žena se je tako razburila, da ji je pletenje padlo iz rok. Nato je strastno zapila: »Prekleta bodi tvoja ljubezen do nje,

ker te je napravila za hudobnega sina. Prepaj si bil tako dober in si imel svojo mater rad.«

»Nič manj rad te nimam zdaj, mati, toda tvoje sovraštvo do Karlote ti jemlje vid in te zavaja v zlobnost. Tako ne gre več naprej. Zdej se moraš odločiti, mati! Če ne dovoliš, pojdem od hiše. Te napetosti mora biti enkrat konec.«

Tereza ni odgovorila. Pobrala je spet pletenje in igle so spet vročico naglo migale. Glavo je imela globoko sklonjeno.

Pavle je prav tako nekaj minut molčal, potem je vstal in šel k stopnicam, da pojde v svojo sobo. Rekel je: »Ali mi nimaš ničesar drugega povedati, mati?«

Ze je začel korakati po stopnicah, ko ga je njegova mati poklicala po imenu. Takoj je obstal.

»Pavle,« je rekla vdova z raskavim glasom, »če nočeš drugače, pa se oženi z njo.«

V njenih očeh je žarel divji ogenj. Vstala je bila, ko pa je videla, da je sin še enkrat prišel k njej, je spet sedla in bliskanje v njenih očeh je ugasnilo.

Pavle je pohitel k materi, prijel z obema rokama njeno glavo in jo večkrat krepko poljubil.

»Nazadnje mi vendarle dovoljuješ,« je rekel ves blažen in olajšano zavzdihnil, kakor bi se bil težek kamen odvalil z njegovih

prs, »nazadnje si mi vendarle ustregla! Koliko sem si moral prizadevati, mati!«

★

Pavle je drugo jutro seveda takoj povedal Karloti, da je mati izpremenila svoje mišljenje. Karlota je bila vsa srečna in prav nič je ni motilo, da je ostala Tereza nasproti njej enako godrnjava kakor doslej in da ji ni ničesar povedala o vsebini pogovora, ki ga je imela večer poprej s sinom.

Kmalu po kosilu je zašepetal mladenič Karloti: »Zdajle moram k najemniku Longobucu v Chieriju, da bom kupil pri njem vola. Proti sedmi uri pridi k zapuščeni hiši, potem bova šla skupaj domov.«

Obljubila mu je, da pride. Vse se je potem zgodilo tako, kakor je Pavle Longhi pri zaslisanju povedal sodniku de Valtimareju.

Ko se je moral v gozdu ločiti od Karlote, da je zasledoval pobeglega vola, je Karlota smeje se vzela bičevnik, ki ji ga je ponudil Pavle, in rekla: »No, le daj. Sicer pa nisem boječa. Preden se bo znočilo, bom že na postaji.«

Pavle je nato začel loviti vola. Solnce je že zahajalo in pod drevjem se je zmračilo. Vse okoli Karlote je bilo tiho in zadovoljna je vsrkavala prijetni vonj gozda.

Sladka blaženost jo je objela v tem prijetnem večernem miru. Saj je bila prepričana, da je vsega zla konec in da se Pavletova mati ne bo več protivila njeni zvezi z ljubljanim mladeničem. Dovolj je pretrpela, odkar se ljubita. Več kakor pravično je, da je naposled prišlo za vse trpljenje plačilo.

155 ustanoviteljev i n13.740 članov skupaj torej 13.895 članov. Število članov je v primeru s predlanskim letom naraslo za 466. Zelo zanimivi so bili podatki, ki jih je profesor Vrhovnik sporočil glede razširjenosti članov družbe v različnih krajih Slovenije. Ljubljana še nima toliko članov, kakor bi jih morala imeti glede na število prebivalstva in kot kulturno središče Slovencev. Odbor bo v bodoče posvetil vso pozornost širjenju članstva v Ljubljani. Poverjenikov je imela družba v preteklem poslovnem letu 487. Število priča, da se je Vodnikova družba zasidrala v resnici med narod. Odbor je izrekel poverjenikom pohvalo.

Za prihodnje leto bo Vodnikova družba izdala kakor običajno zelo priljubljeno Vodnikovo pratiko, povest Ivana Albrehta »Nebo žari« in poljudnoznanstveni in poučni spis zdravnika dr. Hafnerja »Bolezni v ušesih, nosu in grlu«. Pozneje bosta objavljena pisec in naslov četrte leposlovne knjige.

Ravnatelj profesor Fran Jeran je predlagal razrešnico s pohvalo vsem odbornikom. Predlog je bil soglasno sprejet. Članarina ostane nespremenjena. Pri volitvah so bili izvoljeni vsi dosedanji člani odbora, v nadzorstvo pa na novo odvetnik dr. Oton Fetich.

PRI TVRDKI

»Proteza« Verovšek & Ko.

Ljubljana, Krekov trg 10

dobite najcenejše in najboljše vsakovrstne ortopedične in bandažijske izdelke kot: umetne roke, umetne noge, ortopedične steznike, oporne aparate, ravno držalce, vložke za ploske noge, kilne in trebušne pasove, otroške popkove bandaže iz gume, popkove bandaže za odrasle, suspenzorje, gumijaste nogavice, gumijaste varovalke za kolena in členke, povoje, vato, gaze, brizge, vsakovrstne terapijske pripomočke in higijenske potrebščine.

Lastne delavnice. Specialni oddelek za brušenje in niklanje kirurških instrumentov.

Za dame damska postrežba.

Njene misli so ji začele slikati srečno bodočnost.

Prišla je na kraj, kjer se je od poti, držeči naravnost v mesto, odcepjala steza navzdol proti Poganskemu polju. Sklenila je napraviti majhen ovinek in se mimogrede še zglasiti v mesariji, kjer bo gospe Longhijevi povedala, da mora Pavle loviti vola, kar bo gotovo trajalo dalje časa. Saj je imela še dovolj časa do vlaka ob pol desetih.

Svojo namero je tudi izvršila. Že oddaleč je opazila vdovo, stoječo pri hišnih vratih, držečih na dvorišče in vrt. Pri pogledu nanjo je spreletel mladenko čuden občutek in njeno srce je začelo močnejše biti.

»Še zmerom se je bojim!« je zamrmrala in začela počasneje korakati premišljajoč, ali ne bi bilo boljše, če bi jo mahnila kar na postajo.

Zdaj je tudi Tereza zapazila Karloto. Mladenki ni preostalo drugo kakor stopiti skozi vrt k njej.

»Kaj se še niste odpeljali?« je vprašala Longhijka. »Mislim sem, da ste že davno proč. Kar stopite noter. Do prihodnjega vlaka je še dovolj časa.«

»Naletela sem na Pavleta, ki se je vrnil iz Chierija,« je rekla Karlota, »pa sva malo pokramljala.«

»Kje pa je Pavle zdaj?«

Karlota ji je povedala zgodbo z volom in nato pripomnila: »To sem vam hotela mimogrede povedati, gospa Longhijeva, da ne boste zaradi njega v skrbeh. Zdaj pa moram na postajo. Lahko noč!«

»Nikdar še ne idite, Karlota,« se je protivila vdova. Ostanite še. Morava se še o mar-

sičem pogovoriti. Do vlaka je še dovolj časa.« Ko je Longhijka videla, da je bila mladenka pripravljena ostati, je nadaljevala: »Ker ni Pavleta doma, mi pač lahko vi pomagate zapreti prodajalno, kaj ne?«

»Prav rada, gospa Longhijeva.«

Obe sta zaprli izložbena okna na prednji strani hiše in zaklenili glavna hišna vrata. Oba pomočnika, ki sta s Pavletom čez dan delala v mesariji, nista prenočevala v hiši in sta bila že davno odšla. Zdaj so bila odprta samo še vrata na dvorišče, skozi katera je navadno prihajal Pavle v hišo.

Pepina je bila že šla v svojo sobo, da bi spala. Karlota in Tereza sta bili torej sami v prodajalni, kjer je bilo čisto temno. Tudi zunaj se je že delala noč. Mesec ni sijal, le tisoči zvezd so se svetlikali na nebesnem oboku.

Mlado dekle se je zgrozilo. Čuden strah jo je spreletel. Nagonski je pogledala tja, kjer je stara žena stala negibno in molče, in se ni mogla ubraniti tihega vzkrika.

Oči stare ženske so gorele v temi ko dva žareča kosa oglja.

»Oh,« je rekla Karlota tiho in oklevaje, »ali ne bi prižgali luči?« Hotela je poiskati vžigalice, pri tem pa je prevrnila bič, ki ga je bila poprej naslonila na steno. Starka je bič pobrala:

Nato pa je Tereza nenadno izpregovorila z glasom, ki sta ga naraščajoča besnost in sovraštvo skoro vdušila: »Ti si torej mojega sina toliko zmešala, da se hoče proti moji volji oženiti s teboj in da bi me bil zapustil, če bi mu ne bila dala dovoljenja za to poroko?«

»Vi vendar več ne nasprotujete,« je odvrnila Karlota, »ker veste, kako zelo se ljubiva in da...« Tereza je stala zdaj tesno ob njej z bičevnikom v roki. Iznemada se je v ubogem dekletu porodila strašna misel, da jo hoče grozna ženska umoriti in da jo je zaradi tega zvalila v hišo. Vsa prestrašena je zavpila: »Na pomoč! Na pomoč!«

Toda zazdelo se ji je, kakor bi bila v sanjah zavpila in kakor da njen glas sploh ni mogel iz grla. Nato je v temi pohitela k zaklenjenim hišnim vratom ter jih v slepem strahu začela tresti. Tedaj se je zaslislal zamolkel udarec. Karlota je zamahnila z rokami po zraku, dvakrat zastokala: »Pavle, Pavle!« in padla po dolgem na tla in obležala negibna.

Vdova je bila s tako orjaško močjo udarila nesrečnico na sence, da je zlomila debeli bičevnik. Groznemu činu je sledil globok molk. Nič se ni zganilo v hiši. Niti tiktakanje v prodajalni viseče ure, ki jo je bilo Tereza pozabila naviti, se ni slišalo.

Vdova je še zmero mnegibno stala na svojem mestu. Zdajci se je zgrozila, kajti zazdelo se ji je, da je zaslislala z dvorišča bližajoče se korake. Bilo pa ni nikogar. Zdaj se je nagnila h Karloti in jo prijela za roko. Ko je roko spustila, je ta padla trdo na tla.

»Nezavestna je,« je mrmrala starka. Nato je prižgala na prodajalniški mizi stoječo svečo in videla, da je njena žrtev ležala v mlaki krvi. Močno je stresla mladenko in vzdihnila: »Karlota! Karlota!«

Spet je udaril curek krvi iz rane. Spričo strahotnega pogleda na žrtev je Tereza grozi zaprla oči.

Kmetijski svetnik Viljem Rohrman †

V sredo 5. t. m. je preminil v svojem stanovanju na Cesti 29. oktobra 20 v Ljubljani kmetijski svetnik, ravnatelj g. Viljem Rohrman, eden izmed naših najboljših in najdelavnejših kmetijskih strokovnjakov. Dosegel je 77 let. Za njim žalujejo vdova ga. Matilda, sin inž. arh. Stanislav in hčerki ga. Jurgova in gdč. Matilda.

Rajnik se je rodil v Novem mestu, kot sin pisarniškega uradnika l. 1862. Potrebne ga veselja za kmetijstvo se je navzel pri svojem stricu Matiji Rohrmanu, posestniku v Dobroški vasi pri Škocijanu na Dolenjskem, kamor je zahajal v počitnicah. Po končani VI. gimnaziji se mu je posrečilo dobiti državno štipendijo za obisk kmetijske šole v Tetschen-Liebwerdu na Češkem. To šolo je z odliko dovršil leta 1883. Že med šolskim letom se mu je nudila prilika priti za en mesec v prakso na veleposestvo kneza Thuna v Perucu, kjer se je bliže seznanil tudi s sladkorno industrijo. Po dovršeni šoli je bil sprejet za kmetijskega praktikanta na bivšem cesarskem veleposestvu v Črvenem Avjezdu pri Pragi, kjer je ostal do maja l. 1884 in kjer se je seznanil z različnimi panogami obširnega veleposestva.

Maja leta 1844. je bil imenovan za adfunkta vinarske in sadjarske šole na Slapu pri Vipavi. Leta 1886. se je s šolo preselil s Slapa na Grm pri Novem mestu. L. 1891. je napravil izpit učiteljske usposobljenosti za kmetijske visoke šole na Dunaju ter je bil leta 1907. imenovan za ravnatelja zavoda, na katerem je plodno delal do leta 1919., torej celih 33 let. Tukaj je razvil in teko svojega dolgoletnega službovanja vse svoje sposobnosti. Iz dveletne šole, ki je bila premalo obiskana, sta nastali po njegovem prizadevanju dve šoli, letna šola in dvoletna zimska šola, ki sta skupaj v kratkem dosegli do 60 učencev. Na šoli je uvedel številne tečaje za najvažnejše kmetijske panoge.

Svojo strokovno izobrazbo je izpopolnjeval s poučnimi potovanji v Švici, po Češkem in po Nemčiji in z udeležbo na raznih kmetijskih tečajih po drugih naprednih deželah. Leta 1904. je vodil veliko poučno potovanje kranjskih kmetovalcev v Švico, da so se poučili o visoki stopnji živinorejskega napredka. Kmetijska družba, ki je priredila

izlet, je izdala o tem potovanju posebno knjižico z mnogimi slikami. Dolgo vrsto let je vodil novomeško podružnico. Pospeševal je v tem času zlasti vinarstvo in sadjarstvo z najboljšim uspehom; ustanovil je veliko trtnico, iz katere je oddala podružnica vinarstvom in sadjarjem na tisoče cepljenk in sadik in pripomogla k obnovi uničenih vinogradov in k napravi novih sadnih nasadov. S pomočjo podružnice je prirejal različne kmetijske razstave. Pri podružnici je ustanovil kmetijsko bralnico, kjer so se praktično poučevali gospodarji ob nedeljah tudi v cepljenju trt in sadnega drevja. Prav tako so se seznanjali tudi z drugimi za kmete važnimi zadevami. Ustanovil je tudi vinarško zadrugo, perutninarsko in živinorejsko zadrugo in snoval živinsko zavarovalnico.

Ko je zaradi vojne prenehal pouk na šoli, je bil g. Rohrman prideljen deželni odboru. Za časa službovanja v Ljubljani je poučeval tudi na gospodinjskih šolah v Marjanišču in Mladiki. Obenem je opravljal nadzorstvo šolskega gospodarstva na Grmu.

Deloval je za Kmetijsko družbo od l. 1884. do l. 1930., torej več ko 40 let, in sicer kot sodruinik »Kmetovalca« in skozi 22 let kot glavni odbornik Kmetijske družbe, ter od l. 1922. do l. 1930., to je 8 let, kot urednik »Kmetovalca«. Kot priznanje za vse to delo ga je občni zbor Kmetijske družbe l. 1927. imenoval za svojega častnega člana. Od l. 1920. do l. 1933. je g. Rohrman delal pri Sadjarskem in vrtnarskem društvu v Ljubljani in je bil imenovan kot soustanovitelj in načelnik za častnega predsednika.

Uspešno se je uveljavil kot načelnik kmetijskega oddelka na Ljubljanskem velesejmu. Uredil je za velesejem prvo kmetijsko razstavo, ki je obsegala poleg raznih kmetijskih panog tudi razstavo živine in dosegla popoln uspeh. Nekaj let je bil v načelnstvu Kranjske deželne vinarske zadruge v Ljubljani. Z lepim uspehom je zastopal koristi Društva kmetijskih strokovnjakov kot njegov načelnik in odbornik in je bil v priznanje svojih zaslug imenovan za častnega predsednika.

Pri vsem tem je mnogo strokovno pisal. Tako v »Kmetovalca«, »Dolenjske novice«, »Domovino« in druge liste. Njegovo glavno delo je »Poljedelstvo«, ki ga je v treh zvezkih izdala Družba sv. Mohorja. Razen tega je spisal »Kmetijsko gospodarstvo«, ki je izšlo v treh natiskih in »Zbirko kmetijskih

naukov«, ki je izšla v dveh zvezkih. V »Zbirki kmetijskih naukov« so tudi številni kmetijski članki, ki jih je bil prej objavil v »Domovini«. Napisal je nadalje še nekaj drugih knjižic. Mnogo je delal za povzdigo kmetijskega pouka na ljudskih šolah in je sestavil podroben načrt za ureditev kmetijskega nadaljevalnega pouka. Za svoje zaslužno delo je bil odlikovan z redom sv. Save III. stopnje.

Tudi pri narodni prosveti je bil delaven. Bil je svoječasno predsednik in odbornik novomeške čitalnice, kjer se je živahno udeleževal kot igralec na odru. Razen tega je bil med ustanovitelji novomeškega Sokola.

Vedno vnet za kmetijski napredek je bil rajnik vrsto let zvest sodruinik »Jutra« in kakor rečeno naše »Domovine«. Njegovi skrbno napisani članki so bili najboljši napotek naprednim slovenskim kmetovalcem za pravilno opravljanje kmetijskih del in za smotrno ravnanje okrog domačije. Prav gotovo bi bilo ustrezno kmetovalcem, če bi jim bili pokojnikovi članki, kolikor še niso izšli v knjigi, podani v novi knjigi, ki naj bi jo uredil pokojnika vreden strokovnjak.

Z vsem svojim življenjem in delom si je kmetijski svetnik ravnatelj g. Viljem Rohrman zagotovil najtrajnejši spomenik in v zgodovini slovenskega kmetijskega napredka se bodo morale zmerom blesteti besede: Bil je za domovino zaslužen! Njegovim svojcem naše odkritosrčno sožalje.

Politični pregled

Tik pred prazniki je v Evropi spet nastalo veliko razburjenje. Zaradi spora med Italijo in Albanijo

je Italija vkorakala v Albanijo in zasedla že vso državo.

Albanci so se upirali, toda njih slabo oboroženje in malo število ništa mnogo zalegli. Italija je po vesti Pariza zahtevala od Albanije pravico, da lahko vsak čas izkrcna na albanskem ozemlju svojo vojsko, potem pravico do nadzorstva nad vsemi albanskimi javnimi napravami in za Italijane, bivajoče v Albaniji, iste pravice, kakor jih imajo albanski državljani. Nadaljnja italijanska zahteva je bila, da bi vodstvo zunanjih po-

nju kakor mesečniki. Zdaj je truplo nosila, zdaj ga je vlekla za seboj! Med potjo je od groze trepetala. Pri vsakem šumu se je zdrnila in večkrat se je od onemoglosti zrušila na tla. Vse križem so se ji mešale misli v možganih, kri ji je vrela v glavi, mrzle potne srage so ji tekale raz čelo.

Prekoračila je brv, držečo čez potok, in zavlekla truplo v goščavo kraj steze, da bi ga tam skrila. Še enkrat je pokleknila poleg trupla in ga preiskala, ali morda le ni še iskrica življenja v njem. Toda bilo je mrzlo in trdo. Tam, kjer se je zemlja nagibala k potoku, je hotela pustiti truplo pod grmičevjem in robidjem, a se ji je kmalu zazdelo, da to ni primeren kraj. Grmičevje je bilo tu premalo gosto. Truplo bi tu našli že naslednjega dne.

Tedaj se je spomnila kope slame na Poganskem polju. Zdelo se ji je verjetno, da slame ne bodo pred zimo spravljali domov. Kopa slame bi bila torej najprimernejše skrivališče. Zbrala je vso moč in zavlekla mrliča tja. Tam je v višini glave napravila veliko luknjo v slamo, da bi potisnila truplo vanjo. Bilo je trdo delo, in njene roke so krvavele, ko je vlekla slamo iz kope. Še težavnejše je bilo tako visoko vzdigniti truplo in ga poriniti v luknjo. Silno se je mučila. Dvakrat se ji je poizkus ponesrečil in ji je truplo padlo na tla.

»Mora iti!« je besno godrnjala in se vgriznila na spodnjo ustnico, da je krvavela. Zbrala je zadnje sile.

Dalje prihodnjč.

»Preveč sem jo udarila,« je jecljala.

Odpela ji je bluzo in položila roko na nje-no srce, ki ni več bilo. Osvetlila je s svečo njen obraz, ki ga je že prebarvala smrtna bledina, in opazila, da so bile njene široko odprte oči steklene. Roka morilke je tako močno drgetala, da je nekaj kapelj raztopljenega voska z omahujoče sveče padlo na eno izmed Karlotinih oči, ki pa je ostalo negibno.

Vdova je mislila, da more zblazneti.

»Nisem je hotela umoriti,« je šepetala. »Ne, pri Bogu ne!... Saj ni mogoče... Ni mrtva, samo dela se tako, da bi me prestrašila.«

Prijela je Karloto okoli telesa, jo vzdignila, naslonila gornji del telesa k zidu. Glava, iz katere zdaj ni več tekla kri, se je nagnila na prsi. Tereza ni mogla več dvomiti, da je imela pred seboj mrliča.

Ko je ugotovila to strahotno resnico, je napol nezavestna omahnila na stol.

»Kakšna nesreča!« je zašepetala. »Kaj naj storim?«

Tako globoka je bila njena potrtoš, da ni prav nič opazila, da so se vrata Pepinine sobe nekoliko odprla. Med vrati se je pokazal blede obraz bolnice, ki je pogledala najprej mater, nato pa mrliča. To je trajalo samo nekaj sekund, nato pa je obraz izginil in vrata so se spet tiho zaprla.

»Tu ne more ostati,« si je zdaj rekla vdova. »Če kdo pride, če se Pavle vrne...«

Groza zavoljo izvršenega zločina ji je za nekaj časa vzela ves pogum in vso duševno prisotnost. Toda nevarnost, ki ji je grozila, ji je spet vrnila vso odločnost. Njene možgane je spreletela tudi misel, ali ni Pepina kaj

slišala ali videla. Tiho je odprla vrata njene sobe in se splazila do njene postelje. Bolnica je imela oči zaprte in mati je olajšano vzdihnila: »Spi, ničesar ni opazila!«

Zatem je pobrala oba kosa zlomljenega bičevnika in ju skrila pod slamo, raztroseno po prostoru, si prinesla vedro, polno vode, in kup cunj ter začela skrbno zmvitati kri. Nato je vodo zllala stran in si prinesla novo, v kateri je oprala cunje in jih razobesila na dvorišču, da bi se tam sušile. Mislila je na vse. Njen um je deloval z vso ostrino.

Sklonila se je nad truplom, ga prijala in nesla z močjo, ki bi je njeni starosti ne bil pripisoval, a jo je strah podvojil, na vrt. Pri tem je ravnala tako previdno, da se ni slišal niti najmanjši šum. Nato se je še enkrat vrnila v hišo in pogledala v Pepinino sobo. Pepina je dozdevno še zmerom trdno spala.

Vdova je bila obuta v copate, ki jih je zdaj v prostoru zraven prodajalne hotela v naglici zamenjati za čevlje. Ker svojih čevljev v mrzlični nestrpnosti ni mogla najti, je vzela, da ne bi bila tratila časa, Pavletove čevlje, ki so ji prišli pod roke, in jih obula. Nato je ugasila luč in šla iz hiše skozi dvoriščna vrata, ki jih pa ni zaklenila za seboj, da jih bo Pavle našel odprte, če se medtem vrne domov.

Zdaj je pograbila na vrtu ležečega mrliča in ga nesla do vrtnih vrat, držečih na cesto. Ko se je prepričala, da na cesti ni bilo žive duše, se je strahotno popotovanje nadaljevalo čez cesto in čez Pogansko polje — prav tako, kakor jo je pozneje opazoval detektiv Laborel, ko je napravila isto pot v spa-

litičnih zadev Albanije prevzela Italija in da bi italijanski poslanik v Tirani postal član albanske vlade. Ker je albanski kralj Zogu te zahteve odklonil, je poslala Italija svojo vojsko v Albanijo. Kralj Zogu je z rodbino pobegnil v Solun v Grčiji. V zasedeni Albaniji je že postavljena začasna italijanska Zaradi tega dogodka je bila izredna seja angleške vlade in so se vršili

Številni posveti v Londonu in Parizu

Pomembno je med drugim, da je imel v Londonu angleški zunanji minister Halifax daljši sestanek z ruskim poslanikom Majskim. Enako se je razgovarjal francoski zunanji minister s pariškim ruskim poslanikom Suričem. Kljub italijanskim zagotovilom, da Italija ne namerava uničiti albanske neodvisnosti in da je zasedba Albanije le začasna, smatrajo položaj za zelo resen. Po vesti iz Londona je Italija tudi izjavila, da nima nikakih napadalnih namenov proti nobeni izmed balkanskih držav.

Angleški zunanji minister lord Halifax je sprejel v torek turškega in grškega poslanika ter jima izjavil, da

prevzema Anglija v primeru napada na Grčijo ali Turčijo iste obveznosti, kakor jih je prevzela nasproti Poljski.

Oba poslanika sta izjavila v imenu svojih vlad, da sta Grčija in Turčija odločeni braniti neodvisnost proti vsakemu napadalcu. Iz Aten poročajo, da je italijanska zasedba Albanije povzročila po vsej državi veliko razburjenje. Vlada je zaradi tega izdala poseben razglas, v katerem poziva prebivalstvo k miru, češ da je grška vojska močna in pripravljena proti vsakomur, kdor bi hotel od Grčije tudi samo kos njenega ozemlja.

Rumunski poslanik v Londonu je na podlagi sklepa rumunske vlade obvestil angleškega zunanjega ministra lorda Halifaxa

da je tudi Rumunija pripravljena skleniti z Anglijo enako pogodbo, kakor jo je sklenila Poljska.

Angleška vlada je to rumunsko izjavo sprejela na znanje. Po vesteh iz Carigrada sta imela tamkaj zunanja ministra Turčije in Rumunije sestanek, na katerem sta se sporazumela o turški pomoči za Rumunijo, zlasti na ta način, da bi Turčija dovolila tujim bojnim ladjam, ki bi hotele Rumuniji na pomoč, dovoliti prehod skozi dardanelsko ožino.

Za četrtek je sklicana seja vse angleške vlade, na kateri bo po vesti iz Londona sestavljeno besedilo izjave, ki jo bosta prebrala predsednik vlade Chamberlain v spodnji zbornici, zunanji minister Halifax pa v zgornji zbornici. Vsebina izjave bo,

da jamči Anglija ne le za nedotakljivost Grčije, temveč za nedotakljivost zdajšnjega stanja na vsem Balkanu

in da je pripravljena pomagati katerikoli balkanski državi, ki bi bila ogrožena od kakšnega napadalca izven Balkana. Z Anglijo bo pri tem tesno sodelovala Francija.

Iz Londona poročajo

o zbiranju angleškega sredozemskega brodovja.

Vse angleške vojne ladje, ki so bile zasidrane po raznih italijanskih, francoskih, grških in afriških pristaniščih ob Sredozemskem morju, so morale nenadno odpluti v neznano smer. Sodijo, da se angleško brodovje zbira v grških vodah.

Iz Pariza javljajo, da je

Francija odredila mobilizacijo v večjem obsegu kakor lani septembra.

Tudi Poljska je mobilizirala, ker je ob poljskih mejah nemška vojska v polni pripravljenosti. Anglija je storila vse ukrepe za obrambo. Iz Rima poročajo, da je istotako Italija poklicala pod orožje nadaljnjih 200.000 ljudi.

V Španiji so zbrali podatke o žrtvah in škodi zaradi državljanske vojne, ki je trajala skoro 1000 dni in bila v zadnjih dveh stoletjih najdaljša državljanska vojna. Daljša je bila samo še štiriletna ameriška državljanska vojna.

Skupno škodo, ki jo je utrpela Španija med državljansko vojno, cenijo strokovnjaki na velikanski znesek, ki predstavlja v naši valuti 1500 milijard dinarjev.

Števila človeških žrtev najbrž ne bo mogoče nikoli natančno ugotoviti. Obe vojski, tako Francova kakor republikanska, sta izgubili skupaj okoli 800.000 mož, ki so bili delno ubiti, delno pa hudo ranjeni. Število žrtev med civilnim prebivalstvom je neznan, računajo pa, da je postalo žrtev vojne najmanj 500.000 otrok, žensk in starih ljudi

Naša liska je dobila prejšnji teden telička. Zdaj ima že sedemdeset funtov in je zdrav. Stara mati je precej zapustila, toda oče še zmerom godrnja zaradi testamenta.

Ljubi Jože, upam, da ti gre dobro, in kmalu piši. Pozdravlja te

tvoja mati.

★

To pismo je dobil vojak Jože Šolar pri 12. polku, in je lahko iz njega videl, da ni doma ne slabo ne dobro.

O tem pa ni dolgo premišljal, ampak je vse skupaj hitro pozabil. Tem bolj pa je vse to grizlo njegovega očeta.

Zmerom se je dobro razumel z materjo in nikoli ji ni rekel grde besede. Bila je zadovoljna s svojim preužitkom, in kadar je govorila o smrti, je zmerom pravila, da bo vse pustila sinu Andreju.

Samo nekaj sto kron je mislila odmeriti za maše, in tako je bilo tudi napisano v prvi oporoki. Toda nekaj mesecev pred smrtjo je napisala še dodatek in tam je določila pet sto kron za novi zvonik.

Tega Šolar ni pričakoval in zato ga je še huje zadelo

Zdaj se je seveda spomnil marsičesa, za kar se prej ni zmenil. Da se je mati polčila poleti v Orešje, sredi tedna, ko je ni mogel spremljati in ko je bila njegova žena bolna.

In da mu ni marala prav nič odgovoriti, ko jo je vprašal ali je vse v redu. To jo je pa vprašal zaradi tega, da ne bi potem njegov brat zahteval svojega deleža, ko je ona vendar vse obljubila niemu.

Pa mu je zmerom zatrjevala, da je vse prav narejeno.

Navadi
svojega otroka
pravočasno na
pravilno nego zob!

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

Sestina španskega ozemlja je opustošena in približno toliko vseh španskih zgradb porušeni.

Nemški vojaški tednik »Militär Wochenblatt« objavlja članek o vojaškem položaju češkomoravskega protektorata v nemški državi in piše med drugim:

»Čehi ne bodo služili kadrškega roka v nemški vojski.

V primeru vojne pa bodo na razpolago nemški vladi za delo na polju, v rudnikih ali pa v tvornicah.

KATERI JE VEČJI UMETNIK

A: »Moj oče je velik umetnik. Če zažvižga, obstane na cesti nad sto ljudi in ga poslušajo.«

B: »To ni nič. Če moj oče zažvižga, preneha tri tisoč ljudi delati.«

A: »To pa ne bo res!«

B: »O pač! Moj oče je zaposlen v tvornici pri cironi.«

Andrei Solar

ROMAN IZ PREDVOJNIH DNI
PO L. THOMI PRIREDIL B. R.

Kmalu nato je prišel okoli vogala mežnar in za njim kaplan z najsvetejšim. Vsi so sneli klobuke in kovač je odnehal od dela.

»Kam pa gre?« je nekdo vprašal.

»Stara Solarica umira.«

»Stara Solarica? Te je pa škoda,« je rekel Sitar in gledal za kaplanom.

Nekaj žensk se je pridružilo sprevodu.

Ko je prišel duhovnik do Solarjeve hiše, se je obrnil in dvignil poslednjo popotnico.

Ljudje so poklekli in se pobožno prekrižali. Pekovka je začela na glas moliti očenaš.

IV.

»Ljubi Jože!

Sporočam ti, da smo pred osmimi dnevi pokopali staro mater. Nismo mislili, da pojde tako hitro. Oče je strašno hud, ker je stara mati napravila testament in zapustila za zvonik pet sto kron. Testament je bil pri notarju, pa nismo nič vedeli zanj.

Ljubi Jože, kako se ti godi? Upam, da te bodo za božič pustili domov. Mostarjev konj je padel v jarek in si je zlomil nogo. Morali so ga ubiti.

Na naši vasi so morali trije plačati po trideset kron in živinozdravnika, ker so imeli garjeve ovce, pa jih niso naznanili. To je dosti denarja.

Ko je sodnik prebral oporoko, je bilo na koncu zapisano, da je mati dar za cerkveni zvonik dobro premislila, in dediči naj zanjo molijo in naj je ne kolnejo.

Dobro je morala vedeti, da si bo s tem darom nakopala jezo in zamero. Šolarju se je zdelo škoda denarja, toda denar bi še prebolel, če se ne bi ljudje iz njega norčevali.

On je takrat največ govoril proti župniku in on je dosegel, da občina ni dala denarja za nov zvonik.

Doma pa so mu napravili križ čez račun in župnik je znal njegovo mater prav tako pregovoriti kakor dve drugi kmetici.

Takrat je rekel da ni prav, če župnik pregovarja ljudi, naj delajo takšne oporoke, zdel pa se je pri njem doma isto zgodilo.

Župnik se mu lahko smeje. Kaj se mu bo treba suliti za denar pri občini, če ga lahko dobi še pri svojih nasprotnikih?

Tako je zmerom že se kdo z duhovščino prika. Nazadnje mora račun sam plačati.

Šolar svoje jezo niti prikrival ni. Prijatelje je rekel, da se mu takšna zvižčnost nobi. Če na svila župnik denar od ljudi, ki so že tako slabi, da se niti ne zavedajo več, naj se le nonga s svojim zvonikom! Takšne besede so šle po vasi in prišle župniku na uho.

Da ga niso prav veselile, si lahko vsakdo misli. Zavaljal pa ni prav nič in njegovi župniki niso vedeli, kaj misli začeti.

Samo mirno je poslušal in si vse zapomnil.

Če je kdo v tem videl krotkost in potrpljenje, se je zelo motil. Prečastiti gospod nikoli ni pozabil žalitve. Videl pa je tudi to, da

D O P I S I

SELNICA. Dne 5. t. m. je bila na tukajšnji šoli zaključena šolska kuhinja, ki jo že četrto leto vzdržuje in vodi občinski odbor Rdečega križa za Falo-Selnico. Kuhinja je poslovala od 5. decembra lani do 5. t. m. ter je bilo izdanih 15.838 obedov. Odbor se najtopleje zahvaljuje vsem plemenitim dobrotnikom, prav posebno na upravi občine Selnice, obratovodnji elektrarne g. Grisserju, ge. Vogričeve, ge. Sarmanovi, g. Urbasu, g. Dolinšku, g. Jagriču, ravnateljstvu elektrarne Fale in vsem, ki so na kakršenkoli način podprli kuhinjo. Prosimo jih, da nam ostanejo tudi v naprej naklonjeni.

Gospodarstvo

Kdaj se obrezuje hmelj

Včasih se obnese bolj pozna, včasih pa bolj zgodnja rez hmelja. Zato pač velja, da je srednja pot najboljša. Najbolje ukrenemo, če obrezujemo ob koncu marca in v začetku aprila. Nedavno je obravnaval to vprašanje češki hmeljarski strokovnjak dr. Osvald in zlasti naglasil, da glede rezi ni pravila, ki bi zanesljivo veljalo. Pomlad se pač začne enkrat prej, drugi pozneje.

V splošnem je glede vprašanja, kdaj naj obrezujemo, mogoče postaviti le neke smerice, po katerih se moremo ravnati, nikakor pa ne pravila. V bolj suhih legah in na bolj lahki zemlji začnemo obrezovanje bolj zgodaj, da se hmelj okrepi, dokler je še dovolj vlage, medtem ko v bolj vlažnih legah in na bolj težki zemlji režemo pozneje. Prav tako obrezujemo hmelj bolj zgodaj v takih nasadih, ki so proti jugu, ker hmelj tu navadno prej dozori.

V hmeljiščih, kjer se pojavlja mnogo bolhačev, tudi kaže obrezati hmelj bolj zgodaj, da se še pravočasno okrepi, ker mu potem bolhači ne škodujejo tako hudo. Obratno pa kaže v nasadih, kjer se rada pojavlja peronospora, obrezati nekoliko pozneje. Seveda pa to vedno ne drži in se včasih pripeti prav narobe, kakor so pač vremenske razmere.

človek nasprotniku najbolj škoduje, če počaka ugodne ure.

Med župnikovimi zaupniki je imel Potočnik največjo besedo.

Že precej let je bil sprt s Šolarjem. Izgubil je tožbo proti njemu in v jezi se je zarekel in obdolžil Šolarja, da je imel dve podkupljeni prič. Zaradi tega so ga za teden dni zaprli in potem je moral še gledati, kako so pametni vaščani nad njim zmajevali z glavo. Njegovega nasprotnika so izvolili za občinskega svetovalca. Odtlej mu je nagajal, kjer mu je mogel. In ko je začel Šolar boj proti župniku, je bil Potočnik seveda prvi na župnikovi strani. Njegova jeza je čedalje bolj rasla, ker ni mogel ničesar doseči. Nekajkrat se je zaletel, da je očital Šolarju nepravilnosti, potem pa je moral svoje besede prekhcovati in biti vesel, da ga Šolar ni spet tožil.

Zdaj se je Potočniku zdelo, da je prišel čas, ko bo lahko Šolarju poplačal dolg z obrestmi. Pregovarjal je župnika, naj Šolarja toži.

Toda prečastiti gospod tega ni maral storiti. Rekel je samo, da nadaljnjih žaljkov ne bo več prenesel, ampak da bo na drugačen način nastopil proti Šolarju, seveda tako, da cerkev ne bo trpela na svojem ugledu.

Tedaj se je Potočnik lahko vsaj prepričal, da njegovemu nasprotniku ne bo nič odpuščenega. Tudi drugi so se zavedali in so Šolarja svarili pred župnikom.

»Pusti ga v miru.« so mu svetovali. »Premalo ga poznaš. Vse sliši in ničesar ne pozabi. Ko boš mislil, da bo miroval, te bo pa prijel za vrat...«

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 11. t. m. v devizah (s prišteto premijo):

1 holandski goldinar za 23.47 do 23.85 din;
1 nemško marko za 17.79 do 17.97 din;
1 angleški funt za 207.15 do 210.35 din;
1 ameriški dolar za 44.08 do 44.68 din;
100 francoskih frankov za 116.95 do 119.25 din;

100 italijanskih lir za 232.95 do 236.05 din.
Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 465, a je pozneje popustila na 459. Nemške klirinške marke so bile po 13.80 din.

Sejmi

16. aprila: Križevci v Prekmurju;
17. aprila: Dolnja Lendava, Grahovo, Kapela pri Brežicah, Leskovec, Radeče pri Zidanem mostu, Ig, Sv. Lenart v Slov. goricah, Turnišče, Vače, Vojnik, Rogatec (samo blagovni);
18. aprila: Novo mesto, Bušča vas, Metlika;
19. aprila: Vransko, Razkrižje;
20. aprila: Št. Ilj pod Turjakom.

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na ljutomerskem sejmu so se za kg žive teže trgovali: telice I. po 4.50, II. po 4, III. po 3.50, krave II. po 4, III. po 2.50, teleta I. po 6, II. po 5 din. V Litiji so bili: voli I. po 5, II. po 4.50 in III. po 4 din za kg žive teže.

SVINJE. Na ptujskem sejmu so se trgovali prasci, od 6 do 12 tednov stari po 70 do 160 din za rilec, pršutarji so se prodajali po 6.50 do 6.75, debele svinje po 7 do 7.25 in plemenske svinje po 6 do 6.60 din za kg žive teže.

KRMA. V Ljutomeru je bilo seno po 50 in slama po 35, v Litiji pa seno po 80 in slama po 45 din za 100 kg.

VINO. V ljutomerskem okolišu so prodajali vinogradniki navadno mešano vino po 4 do 6, finejše sortirano pa po 6 do 9 din liter.

SIROVE KOŽE. V Ljutomeru so bile: goveje po 8, telečje po 10 din za kg.

KROMPIR. Povprečna cena mu je po 80 do 100 din za 100 kg.

MED. Čisti med je bil v Litiji po 18 din za kg.

V ŠOLI

Učitelj: »Mihec, povej ali je škorec koristna ali škodljiva ptica?«

Mihec: »Škodljiva, gospod učitelj. Jaz sem razbil večeraj z njim šipo.«

»Nič mi ne more,« se je uporno branil Šolar.

»Veš, dragi moj,« mu je rekel Ovsenek, »ne smeš pozabiti, da ima dovolj pomočnikov in da je hudičevo zvit.«

»Naj le bo, Ovsenek, dobro vem, da me ne mara videti, toda ne bojim se ga z vsemi njegovimi pomočniki vred.«

★

Nekega večera, ko je sedel doma, mu je žena plašno odkrila, kako je z Urško. Otrok pričakujejo in oče bo Potočnikov fant.

Že prvi del novice mu je bilo dovolj. Kmečka hči mora bolj gledati nase kakor kravja dekla, še bolj jezen pa je bil zaradi zadnjih besed.

Če bi bil kdo drug, bi bil Urško vzel ali pa plačal. Urška je bila delavna in dobro gospodinja in bi si bila lahko še vzlic otroku našla moža.

Toda Potočnik je to nalašč napravil. Stari je naščuval mladega, naj napravi Šolarjevi hiši sramoto...

»Bolje bi bila gledala!« je zakričal Šolar. »Zdaj boš videla, kako pojde dalje. Saj poznaš Potočnika. Smejaj se nam bo. Da nisi prav nič gledala! Zakaj si pa njena mati.«

»Kaj naj človek gleda, če ničesar ne slutim? Ne vem, kako je mogla biti tako neumna. Sam jo vprašaj,« je končala Šolarica, ker je Urška prav tedaj stopila v izbo.

Obstala je na pragu in v zadregi gledala okoli sebe.

»Kaj mi je mati rekla?« jo je prijel Šolar. »Da si se spečala s Potočnikovim pobom? Ali si si morala res izbrati najslabšega? Ali ti nisem že stokrat rekel, da ti ni-

Domače novosti

* **Kraljica Marija za ubožne otroke.** Za velikonočne praznike je Nj. Vel. kraljica Marija obdarovala več siromašnih otrok, ki jih vzdržuje v svoji menzi. Vsi otroci, ki se hranijo v menzi, so dobili po 14 kg teže za voje raznih življenjskih potrebščin.

* **Počastitev Gavrila Principa.** V spomin na pokojnega Gavrila Principa je bila nedavno v Inženjerskem domu v Beogradu svečana akademija. Vodil jo je upokojen vseučiliški profesor Božidar Marković. Spominski govor je imel Rudolf Cistler, ki je pred sodiščem branil Principa in tovariše. Pesnik Stevan Zagorčić je recital pesem »Vidovdanskim osvoboditeljem«. Nato je govoril Jovo Sohić. Akademija je izredno lepo uspela.

* **Smrtna nesreča vrlega narodnjaka.** Znani mesar in posestnik g. Anton Kuhar iz Slovenjega Gradca se je te dni odpravljaj v mesto, pa je s hišnega praga opazil, da dirjajo proti domu njegovi konji, s katerimi je poslal hlapca v pol ure oddaljeni Legen. G. Kuhar je takoj tekel konjem naproti ter se mu je posrečilo ustaviti jih na mostu. Pri tem pa ga je udarilo v prsi oje voza, v kate-rega sta bila vprežena konja. Nekaj metrov od hiše se je zgrudil in izdihnil. Bodi možu, ki je bil zmerom vrl narodnjak, ohranjen časten spomin. Njegovim svojcem pa naše iskreno sožalje!

* **Smrt zaslužnega Kanalca.** Pred dnevi je bil v Kanalu pokopan g. Štefan Segal, kolarski mojster. Dosegel je 71 let. Bil je dolgo vrsto let delaven podžupan kanalske občine. Skozi desetletja je sodeloval pri gasilnem društvu in kanalski čitalnici. Nadvse je ljubil domače petje in bil tudi sam cerkveni pevec. Blag mu spomin, njegovim svojcem naše sožalje!

* **V naši velikonočni številki** je tiskarski škrat napravil zmedo v zgodbi »Usodno srečanje na strani 13. Približno na sredi prvega stolpca je odstavek, ki se prične z besedami: »Obupan sem bil, ves iz sebe«, konča pa se z besedo »vstajal«. Pravilno se povest nadaljuje na koncu prvega odstavka v drugem stolpcu s stavkom »Naposled sem bil v dolini in gre potem do konca. Ves del povesti, ki smo ga morali preskočiti, pa se bere od dosedanjega konca dalje.

česar ne branim, samo gledati moraš, s kom hodiš?«

»Nekriči vendar tako!« je vzkliknila Šolarica. »Posli bodo vse slišali.«

»Prej bi bila nanjo pazila,« je jezen odvrnil Šolar. »Zdaj je že prepozno. Ljudem bo Potočnikov sam vse raztrobil. Ali se nisi z njim pomenila. Ali mu nisi povedala, kako je s teboj?«

»Da, saj že ve.«

»In kaj je rekel?«

»Priseči misli, da ni bil on. Pa, saj ne more...«

»Tebe bo vprašal, ali more ali ne, koza neumna. Izgini v hlev, drugače te bom...«

»Obljubil mi je, da me bo vzel.«

»Norcem se lahko marsikaj pove, potem se jim pa ljudje smejejo. Ali nisi doma dostikrat slišala, kakšni ljudje so Potočnikovi?«

»Če je obljubil, da jo bo vzel, mora držati besedo,« se je vmešala Šolarica. »Ali ni nobenega zakona za to?«

»Ali nisi slišala, da bo prisegel? Ta se bo že nalagal, da bo dekle ostalo na cesti s svojo sramoto. To bi bila morala koza najprej pomisliti, pa takrat, ko še ni bilo prepozno. Zdaj pojdi v hlev!«

Urška je nekaj zagodla in šla.

»Ne bi bil smel biti tako surov,« mu je dejala Šolarica. »Zdaj tako nič več ne pomagaj.«

»Prav imaš. Ne pomagaj,« je grenko rekel Šolar.

»Tudi drugim ljudem se je že kaj takega primerilo. Morda se bo pa boljše končalo, kakor pa mislimo zdaj.«

* **Smrtna nesreča.** Na velikonočno soboto zvečer se je vračal 21letni Franc Skoberne s kolesom domov v Dobje iz Celja. Na banovinski cesti v Opoki pri Štorah ga je prehitel neznan kolesar in zadel ob njegovo kolo. Skoberne je v velikem loku odletel s kolesa v cestni jarek in si zlomil tilnik. Nesrečnež je na mestu izdihnil. Neznan kolesar je pobegnil. Skoberneti so prepeljali v Dobje.

* **Rodbinski spor ga je nagnal v smrt.** Nedavno so s trboveljskega pokopališča odjeknili trije revolverski strelci. Ustrelil se je 50letni strojnik Jakob Gajšek iz Njive. Občinski zdravnik, ki je medtem tudi prihitel na pokopališče, je odredil prevoz Gajška v rudniško bolnišnico, vendar je bila vsa zdravniška pomoč zaman. Vzrok samoumora so rodbinske razprtije, ki so Gajška pritirale v obup. Žalujoči rodbini so žalje, pokojnemu pa večni mir!

* **Smrt pod lokomotivo.** Na veliko nedeljo se je na glavni postaji v Ljubljani pripetila nesreča. 52letni voznik preglednik ljubljanske kurilnice France Verčič je hotel čez progo. Nesrečnik pa ni videl, da prihaja vlak, ki ga je nenadno zagrabil. Treščilo ga je z vso silo v stran in priletel je tako nesrečno na glavo, da mu je počila lobanja. Bil je takoj mrtev. Zapušča ženo in sina.

* **Obup mladega rudarja.** 21letni rudar Ladislav Verdaj iz Hrastnika se je na veliko soboto vrgel pod vlak. Nesrečniku je lokomotiva odrezala glavo.

* **Vlak ga je povozil.** Nedavno se je peljal na kresniško postajo osebni vlak, ki vozi iz Maribora v Ljubljano. Pri signalu, kjer ni nobenega prehoda, pa je nenadno skočil pred vlak neznan mož. Lokomotiva ga je podržala in vlekla nekaj časa s seboj. Neznanec je bil takoj mrtev.

* **Požar.** Ogenj je uničil hišo posestnika Antona Milavžina na Plešivcu. Vzrok požara je bil slab dimnik.

* **Za poškodbami je umrl 32letni delavec Anton Potočnik iz Zeč, ki se je bil ponesrečil v Slovenski Bistrici. Peljal se je namreč z nekim prijateljem na motornem kolesu, se prevrnil v jarek ter se smrtno poškodoval.**

* **Pot do blagostanja, sreče in neodvisnosti Vam pokaže Hranilna posojilnica »Moj Dom«, Ljubljana, Dvořakova 8. Prospekti brezplačno.** 106

* **Zaradi nesrečne ljubezni v smrt.** Nedavno se je vrgla pod vlak ob Tržaški cesti v Mariboru mlajša ženska Kolesa vlaka so

»Zenske ste takoj ootolažene. Kar povedal ti bom, kako se bo končalo. Potočnik išče že dolgo kaj proti meni, zdaj pa ima. Če bi samo mladi tajil, ne bi bilo nič hudega. Za otroka bo kruha dovolj pri hiši. Toda stari se bo veselili, če se bomo toževali. Lagal bo in lagal, bolj zaradi mene kakor zaradi dekleta.«

»Pomeni se z njim!«

»S stariim že ne Kvečjemu z mladim.«

Priložnost za pogovor je kmalu prišla. Čez nekaj dni, ko je Potočnik Ksaver oral na njivi Solar je nedaleč stran sejalo ozimino.

Sivi predpasnik z žitom si je podvezal in počasi stopal po razorih. Na vsak drugi korak je zagnal v razore pest zrnja in skrbno pazil, da ni padlo proti vetru.

Ko je bil predpasnik prazen, ga je Solar izpustil in stopil čez razore k mlademu Potočniku.

»Ti, nekaj bi se s tabo pomenil,« mu je rekel.

Mladji Potočnik je obstal in ga vprašal:

»Kaj pa bo?«

»Saj veš, kako je z Urško. Kaj misliš sedaj?«

»Nič posebnega,« je odvrnil Ksaver.

»Tako?«

»Saj me ne briga nič.«

»Rad bi utajil, kaj?«

»Ne menim se dosti za to.«

»Nikari ne misli, da te bom prosil, da bi se z njo oženil. Tega niti maral ne bi.«

»Mene ni treba čakati, da bom prosil za tvojo hčer.«

Solar se je ujezil, ko je pogledal predrz-

ji odrezala glavo. Pozneje se je posrečilo policiji ugotoviti istovetnost samomorilke. Je to 27letna bivša kuharica v Verzelovi gostilni na Slomškovem trgu Marija Pliberškova od Sv. Lovrenca na Pohorju. Pliberškova je že pred mesecem dni zapustila službo pri Verzelu. Hotela je dobiti delo v tkaninski tvornici. Vendar so bili njeni napori zaman ter je ostala brez zasluzka. Pomagala si je potem s pospravljanjem pri nekaterih družinah. Zelo jo je žalostilo, ker ni dobila dela v tvornici, še bolj pa si je vzela k srcu nesrečo v ljubezni. Oboje je na nesrečno dekle vplivalo tako, da je šla v strašno smrt.

* **V vsaki slovenski hiši najdemo red in snago.** Čisto perilo dobite pri pranju s terpentinovim milom »Oven«, domačim izdelkom, ki je med gospodinjami tako priljubljeno zaradi izborne penjivosti in prijetnega vonja, ki ga da perilu.

* **Ponarejeni petdesetaki so se pojavili.** So pa zelo slabo ponarejeni. Neka oseba, ki je hotela razpečati tak petdesetak v Kranju, je aretirana. Preiskava se nadaljuje.

* **Oče je ustrelil sina.** V Novakah pri Novem Celju se je odigrala na velikonočno soboto rodbinska žaloigra. Posestnik Kranjc in njegov 26letni sin Martin sta že dalje časa živela v sovraštvu. Na velikonočno soboto je oče zalotil sina na svojem travniku. Stovil je k njemu in ga razburjeno vprašal, čemu hodi na njegov travnik. Začela sta se prepirati in oče je v razburjenosti potegnil samokres, ga naperil proti sinu in trikrat sprožil. Celjski reševalci so z avtomobilom prihiteli

na kraj nesreče in hudo poškodovanega sina prepeljali v bolnišnico, kjer je pa na velikonočno nedeljo umrl. Očeta so zaprli.

* **93krat kaznovana.** Pred dubrovničkim okrožnim sodiščem je bila te dni obsojena Milka Šabanovičeva, ki je bila že 93 krat kaznovana. Poleg nje so sedeli na zatožni klopi še trije njeni pajdaši, ki so skupaj z Šabanovičevo zagrešili več vlomov. Šabanovičeva je po rodu iz Slovenije.

* **Spreten slepar.** Sreski načelnik v okolici Beograda Stojan Radičević je na razne načine peharil ljudi. Nazadnje pa je sklenil izdati knjigo o triletnici vlade dr. Milana Stojadinovića in je nabral že okrog 10.000 dinarjev predplačal. Knjige seveda ni izdal. Za vse svoje grehe se bo pokoril dve leti.

* **Nevarna vlomilska družba je izvršila 48 vlomov.** Pri Sv. Barbari v Halozah in v bližnji savski banovini je že nad leto dni delovala vlomilska družba, ki je v kratki dobi izvršila kar 48 vlomov. Zdaj se je orožnikom pri Sv. Barbari posrečilo pod vodstvom komandirja Jožeta Zabavnika, da so tolpo razkrinkali in rešili okolico velike nadloge. Vodja družbe je bil 30letni Janko Kočet, posestnik iz Gornje Voče. Za pomočnike pa si je izbral sovaščane Ivana Kuserbanja in brata Franja in Mihaela Kukca. Podjetna družba je imela samokres in dve puški. Največ so kradli v savski banovini. V okolici Sv. Barbare so napravili le šest vlomov. Zlikovci so svoja dejanja takoj priznali, le njih kolovodja Kočet je bil dalje časa trdovraten Omagal na je pod težo dokazov

nega fanta. Ta se ga torej upa še zasramovati in se pači, kakor bi se mu hotel posmehovati?

»Ali te ni prav nič sram?« je vprašal kmet. »Se bahaš se s tem, kaj? Mislim pa, da se ne bo tako končalo, kakor ti pričakuješ?«

»To bomo še videli.«

»Videl boš, ko boš moral plačevati.«

»Tega se ne bojim preveč. Če se bo razdelilo na tri, ne bo dosti prišlo na vsakega.«

»Takšen si torej? Dekle hočeš zdaj še obrekovati?«

Solar je fanta pograbil za suknjič in ga začel tresti.

»Pusti me!« je zakričal Ksaver. »Tebi se že ne bom pustil!«

»Ti... smrkavec grdi! Treščil bi te na tla, če bi se mi ne zdelo škoda mazati rok!«

»Pravim te, da me pusti!«

»Ti... prešič!«

Sunil je Ksaverja, da se je opotekel nekaj korakov nazaj.

Fantove hinavske oči so se maščevalno zasvetile, toda rekel je samo:

»Bomo že videli, ali me smeš na naših tleh prijati.«

Pognal je konja. Solar se je brez besede obrnil. Ko je bil že spet na svoji njivi in si je pripasoval predpasnik, je zaslišal od daleč kričanje.

Ksaver je kričal nad njim in vihnil pest. Solar njegovih besed ni slišal, vedel pa je, da prav prijazne niso.

»Zdaj zabavljaš,« je zagodel sam pri sebi, »ker si že dovolj daleč, lump umazani! Le pojdi domov k očetu. Drug drugega sta vredna.«

Začel je spet sejati. Toda njegova roka je metala zrnje dalje, kakor je hotel, in časih je sredi zamaha obstala.

Jezilo ga je, da je bil smrkavi fant tako predrzen in da bi se bil malone stregel z njim. Kaj se le upa!

Jezem se je Solar vrnil domov in jezen je sedel za mizo. Urški se niso obetali prijazni dnevi in bila je toliko pametna, da se je očetu začela ogibati.

Solarica je skušala moža miriti. Govorila pa je same neumnosti.

»Misli si pač, da je zdaj že vse, kakor je, in da se z jezo in slabo voljo ne da nič popraviti. Saj je že vsega konec.«

Pa ni bilo vsega konec. Seveda, kmetica tega ni mogla slutiti.

Solar pa je dobro vedel, da zgage v domači hiši škodijo človeku, ki se hoče izpostavljati v javnosti, in da pogori tak človek tudi v boju s slabšim, če odkrije slabši na njem kakšen madež.

Že naslednjo nedeljo se je pokazalo, da je bil njegov strah upravičen.

Tedaj je gospod župnik pridigal iz evangelija svetega Matevža o hudobnem hlapcu.

»Takrat je Jezus povedal svojim učencem tole priliko: V nebeškem kraljestvu je kakor v tisti zgodbi o kralju, ki je hotel obračunati s svojimi hlapci. Ko je začel obračunavati, so mu privedli hlapca, ki mu je bil dolžan deset tisoč talentov. Ko pa hlapec ni ničesar imel, da bi svoj dolg plačal, mu je gospodar ukazal, naj prodajo njega, njegovo ženo in njegove otroke.«

Tu je župnik odnehal in prešel na razlaganje:

(Dalje prihodnjič)

Slovanstvo je velika sila

 SLOVANSKE DRŽAVE
 SLOVANI V TUJIH DRŽAVAH

Več ko polovica Evrope je slovanska

Pol Evrope in pol Azije je slovanski življenjski prostor

V Evropi štejemo Slovani največ ljudi, in sicer 226 milijonov, medtem ko jih imajo Germani 149 milijonov in Romani 121 milijonov. Svoječasno so vse te tri skupine narodov šteje vsaka približno po eno tretjino evropskega prebivalstva. Razmerje se je torej znatno izpremenilo v korist Slovanov, ki bodo šteli, če bo njih priraščanje tako napredovalo, a priraščanje Germanov in Romanov tako pešalo kakor doslej, kmalu s a mi polovico evropskega prebivalstva.

Največja slovanska država je Rusija, ki zavzema od 10 milijonov kvadratnih kilometrov evropske površine celih 4.8 milijona kvadratnih kilometrov, od azijskih 40 milijonov kvadratnih kilometrov pa 16 in s pridobitvami zadnjega časa celo 20 milijonov kvadratnih kilometrov. To velikansko ozemlje ni nikjer prekinjeno s kako tujo posestjo, temveč je strnjeno. Tako poseduje ruski narod največje strnjeno ozemlje na naši zemlji. Ostale svobodne slovanske države Bolgarija, Jugoslavija in Poljska merijo skupaj 750.000 kvadratnih kilometrov, kar je nasproti Rusiji malo, vendar še zmerom dobrih 100.000 kvadratnih kilometrov več kakor na primer današnja Nemčija. Ako prištejemo še ozemlje, ki ga zavzemajo Slovani v tujih državah, to je v Nemčiji, Italiji, Grčiji in Rumuniji, vidimo, da meri strnjeno s Slovani naseljeno ozemlje v Evropi 5 in pol milijona kvadratnih kilometrov, torej več ko polovica Evrope.

Medtem ko vidimo pri tujih narodih padanje rojstev, se skoro vsi Slovani zelo množe. Slovanskim narodom torej ne preti pogin, temveč velika bodočnost.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Makaroni z gnjatjo. Skuhaj v slanem kro-pu pol kile makaronov, Kuhane ocedi, polij z mrzlo vodo, in jih pusti, da se dobro ocede. Kozo dobro pomaži z mastjo, naloži na prst na debelo makaronov, po makaronih pa potresi sesekljane gnjati. Po gnjati naloži spet makarone in tako naprej. Na vrhu naj bodo makaroni. V lončku stepi četrt litra mrzlega mleka in tri jajca ter polij po makaronih. Po vrhu potresi naribanega bohinskega sira in postavi v pečico, kjer naj se počasi peče približno tri četrti ure. Daš s solato za večerjo na mizo. Jed lahko pripraviš že med kuhanjem kosila, le jajca z mlekom polijš po makaronih, tik preden daš v pečico.

Gnjat z jajci. Štiri jajca dobro raztepi, nato prilij tri četrti litra kuhanega shladenega mleka in raztepaj približno še osem minut. Kozo dobro pomaži z mastjo, zlij vanjo raztepena jajca in postavi za četrt ure v pečico. Med tem pa sesekljaj četrt kile kuhane gnjati, potresi po jajcih in peci vse skupaj še četrt ure. Daš s solato za večerjo na mizo.

Telečje pleče s čebulo. S pol kile teletine (najboljše je pleče) odstrani kožico in razreži na štiri dele. V kozi segrej mast, na masti prepraži eno debelo in drobno sesekljano čebulo, nato položi zrezano meso na čebulo, daj zraven malo paprike, osoli in pokrito duši tri četrti ure, pa je gotovo. Zraven lahko daš makarone, žličnike in slično, pa tudi solato.

Praktični nasveti

Čiščenje steklenic za mleko. Steklenice za mleko postanejo rade motne. Vzrok temu je, ker jih umivamo s toplo vodo in nato z mrzlo vodo. Treba jih je umivati narobe, najprej s hladno in potem s toplo vodo. Pri tem je treba seveda paziti, da steklenica ne počni.

Srebrn jedilni pribor osnaži takole: Po uporabi ga najprej umij, nato pa vtakni v vročo vodo, kateri si dodala malo salmiaka, in sicer na pol litra vode čajno žličko salmiaka. Nazadnje zdrgni srebrni pribor dobro s platneno, toda mehko krpo. Srebrnega jedilnega pribora ne čisti s smirkovim papirjem in ga ne ribaj s peskom. Če ga salmiak ne očisti dobro, tedaj ga rajši očisti s sidolom, a ga moraš potem umiti še z vročo vodo, sicer ima okus po sidolu.

Radio Ljubljana

od 16. do 23. aprila.

Nedelja, 16. aprila: 8.00: Ruski sekstet. 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 10.15: Verski govor (dr. Vilko Fajdiga). — 10.30: Koncert lahke glasbe (oddelek godbe »Sloge«). — 11.30: Koncert operne glasbe (Pavla Lovšev-tova, Robert Primožič in radijski orkester; dirigent Šijanec). — 13.00: Napovedi. — 13.20: Pevski zbor Prosvetnega društva iz Kranja. — 14.00 Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). — 17.00: Perosi: Vstajenje, oratorij (prenos iz Vatikana). — 18.30: Plošče. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Djura Jakšič kot pripovednik (Veljko Petrovič iz Beograda). — 19.50: Plošče. — 20.00: Koncert radijskega orkestra. — 21.10: Klavirski koncert Mirce Sancinove. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Pester spored (igral bo radijski orkester).

Ponedeljek, 17. aprila: 12.00: Odmevi iz Bolgarske (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 18.00: Paberki iz vsakdanjega zdravstva: O prehladih (dr. Anton Breclj). — 18.20: Koroške posmi (plošče). — 18.40: Iz kulturnega življenja koroških Slovencev (prof. Lojze Potočnik). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Stara čakavska popevka — z glasbenimi ilustracijami (Ivan

Matečić iz Beograda). — 19.50: Zanimivosti. — 20.00: Komorni pihalni trio (Korošec — flavta, Urbanc — klarinet, Loparnik — fagot). — 20.45: Plesna glasba na klavirju. — 21.00: Koncert radijskega orkestra. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Duet harmonik: brata Goloba.

Torek, 18. aprila: 11.00: Šolska ura: Spomin-ska proslava ob drugi obletnici smrti upravitelja Josipa Lapajneteta (izvajale bodo učenske 3. razreda ljudske šole iz Cerkelj). — 12.00: Z našega juga (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 18.00: Razigrani zvoki (plošče). — 18.40: Čisto srce vodi k Bogu (Fran Terseglav). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Oživiljenje slovenskega ban-karstva (Drago Potočnik iz Ljubljane). — 19.50: Deset minut zabave. — 20.00: V sodobnem ritmu (plošče). — 20.30: Večer ljubljanskih konservatoristov. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Veseli zvoki (igral bo radijski orkester).

Sreda, 19. aprila: 12.00: Zborovski koncert (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napove-di. — 13.20: Štirje fantje. — 14.00: Napovedi. 18.00: Mladinska ura: a) Macocha in druga čudesa Moravskega krasa (dr. Valter Bohinec); b) Opazuj in poskušaj (profesor Miroslav Adlešič). — 18.40: Ob mejniku naše vzgojne kulture (profesor Ethja Bojc). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Meštrovičeva dela v lesu, II. del (Branko Mašič iz Zagreba). — 19.50: Uvod v prenos. — 20.00: Prenos opere iz ljubljans-kega gledališča (v I. odmoru glasbeno pre-davanje — Ukmar) v II. odmoru napovedi, poročila).

Četrtek, 20. aprila: 12.00: Jožek in Ježek. — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 18.00: Pester spored radijskega orkestra. — 18.40: Slovenščina za Slovence (Rudolf Kolarič). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Predavanje ministrstva za telesno vzgojo na-roda. 19.50: Ob 250letnici izida Valvazorje-ve »Slave vojvodine Kranjske« (vrsta pri-zorov o življenjskem delu velikega moža; rokopis pripravil Niko Kuret; izvajali bodo člani radijske igralske družine; vodil bo inž. Pengov). — 21.00: Reproduciran koncert sim-fonične glasbe. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Prenos plesne glasbe iz restavracije »Emone«.

Petek, 21. aprila: 11.00: Šolska ura: V Slo-venski krajini (Julija Šušteršičeva). — 12.00: Naša pesem (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 18.00: Ženska ura: Letošnje modne novosti (Torkarjeva Angela). — 18.20: Francoske popevke (plošče). — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Stari francoski po-topisci o Jugoslaviji (dr. Jerjo Tadič iz Beograda). — 19.50: Pomladne planinske ture (dr. Arnošt Brilej). — 20.00: Po domače (plošče). — 20.30: Koncert (sodelovala bosta Štef-ka Korenčanova in radijski orkester; diri-gent Šijanec). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 22. aprila: 12.00: V pisani vrsti poskočni napevi (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: V pisani vrsti poskočni napevi (plošče). — 14.00: Napovedi. — 17.00: Otroška ura: a) Selma Lagerlöff: Kako je Niels Holgersen popotoval z divjimi gosmi (povest v nadaljevanjih); b) Tetka Marička pripoveduje. — 18.00: Za delopust bo igral radijski orkester. — 18.40: Nove umetnine v cerkvah kamniškega okraja (profesor France Žen). — 19.00: Napovedi, po-ročila. — 19.30: Nacionalna ura: Razvoj me-sta Zagreba od 1. 1918 do danes (Ivica Ši-prak iz Zagreba). — 19.50: Pregled sporeda. — 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Ku-har). — 20.30: »Pomlad v deželo gre« (pisan večer, ki ga bodo izvajali Fantje na vasi, se-stre Stritarjeve in člani radijske igralske družine; besedilo: Enka, vodstvo: Jože Zu-pan). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Veseli zvoki (radijski orkester).

NAPISAL MIRKO BRODNIK

23

Srce v okovih

Počasi so tekle ure. Sedela sta pri postelji in čakala, čakala. Kregarja ni bilo več blizu. In čez dolgo se je zdravnik sklonil k otroku.

»Bolezen se ni poslabšala,« ji je rekel.

»Zdaj lahko poskusim. Prosim vas, da stopite za trenutek iz sobe.«

»Ali je res potrebno?« je zajecjela vsa v strahu.

»Da!« je tiho prikimal.

Počasi, negotovih korakov je odšla. Zdelo se je, da jo tlači nekaj k tlom, in zgrudila bi se bila, da se ni na pragu ujela za kljuko. Potem je počasi zaprla vrata za seboj, da so zaškripala v tečajih.

V zadnjem trenutku, ko je pogledala po sobi, je videla, da je zdravnik nekaj iskal po svoji torbi. Toda premagala se je. Nekaj ji je velelo, da tega ne sme videti, da bi se morda potem še bolj bala. Z zadnjim naporom svoje volje se je opotekla po hodniku. V kotu je stal starinski stol. Spustila se je nanj.

Potem je s strahom štela trenutke, ki so prinašali odločitev. Počasi so potekale sekunde za sekundami, minute za minutami. Ničesar ni čula, čeprav je poslušala vsaka mišica v njej. Tesnoba, ki jo je tako mučila, je postajala čedalje neznosnejša.

In potem je nenadoma nekaj začula, kar jo je vrglo kvišku. Iz sobe se je oglasil pretresljiv otroški krik. Planila je s stola in skočila k vratom otroške sobe. Toda še preden je utegnila prijeti za kljuko, so se sama odprla in na pragu je stal zdravnik.

Mahoma jo je minil ves strah. Videla je, da je zdravnikov obraz sicer še zmeraj resen, da pa je vendar na njem nekaj kakor prikrito zadovoljstvo. Nemo ga je prijela za roko.

»Otrok je rešen,« je odgovoril na njeno neizgovorjeno vprašanje. »V nekaj dneh bo že tekal okoli.«

»Hvala vam. Več vam ne morem reči,« je šepnila komaj slišno. »Rešili ste mi življenje — več ko življenje.«

»Samo svojo dolžnost sem storil,« je skromno odvrnil zdravnik. »Vsakdo na mojem mestu bi bil isto storil... Zdaj lahko stopite v sobo,« je rekel nato. »Otrok spi. Rad bi nekaj besed govoril z vami.«

Nemo je šla za njim. Ko so se odprla vrata, je njen pogled najprej zletel na posteljico. Tam je ležal njen sinček, mirno in pokojno, in rahel usmev mu je ležal na ustnicah. Nič več ni težko dihal, nič več ga ni dušilo. Počasi je stopila k postelji in pobožala malčka po glavi. Ljubeče je obstala njena roka na njegovem čelu, ki je bilo skoraj hladno.

»Hvala bogu,« je šepnila.

Potem se je obrnila k zdravniku in mu ponudila stol, sama pa je sedla na otomano.

»Kaj ste me hoteli vprašati, gospod doktor?« je rekla tiho in mu pogledala v oči.

»Morda boste rekli, da se vtikam v stvari, ki mi niso nič mar,« se je jel opravičevati stari zdravnik. »Toda sami veste, da nismo zdravniki samo zato, da zdravimo bolno telo. Tudi duše moramo zdraviti.« Nasmehnil se je. »Zdrav duh v zdravem telesu...«

Premolknil je. Zora, ki ni niti slutila, kaj naj pomeni ta uvod, ga je začudeno pogledala. Hotela je nekaj reči, toda zdravnik jo je prehitel.

»Ko sem prejle prišel, sem čul neke besede, ki si jih nisem vedel razložiti. Zbudile so v meni sum... kako naj vam rečem... da med vami in vašim soprogom ni pravega soglasja... da ni tistega, kar bi moralo vladati v srečni družini. Ali sem se motil?«

Zora je odvrnila pogled od zdravnika. Zakaj jo to izprašuje? Kaj njemu to mar? Takrat pa se je zavedla, kaj je storil zanj. Spomnila se je njegovih oči, ki so jo ves čas tako sočutno opazovale.

»Niste se...« je rekla tiho.

»To sem slutil,« je odgovoril zdravnik. »Zato, vidite, sem hotel z vami govoriti. Opazil sem, da vašemu soprogu ni toliko do

otroka, kakor bi mu moralo biti, da ne kaže tiste ljubezni, ki jo mora oče kazati do svojega otroka...«

Prestal je. Zora je sedela na otomani in strmela v tla. Nekaj ji je reklo, naj temu zdravniku, ki je videti tako dober poznavalec človeka in njegovih slabosti, odkritje, kaj jo teži, pa ni vedela, kako bi začela... in razen tega... bala se je, da bi človeku, ki ga prvič vidi, odkrila stvari, ki jih ni doslej nihče zvedel, niti njeni starši ne. Naposled pa se je odločila.

»Moj mož ni oče tega otroka,« je rekla z ubitim glasom.

Težko bi bilo popisati začuden obraz, ki ga je pokazal zdravnik, ko je čul te besede. Potem pa se je spoštljivo priklonil.

»Zdaj mi je marsikaj jasno, česar prej nisem razumel,« je rekel sočutno. »Zdaj razumem neprijaznost vašega moža in besede, ki sem jih prestregel ob prihodu. Toda... ali mi ne bi hoteli vsega povedati?«

Za trenutek je pomislila, potem pa mu je začela pripovedovati svojo žalostno povest. Zdravnik jo je nemo opazoval. Videl je, kako je trpela, ko je pripovedovala o svoji ljubezni do Branka, kako so ji drhtele ustnice, ko je povedala, kako je zvedela, da je pal, in kako blizu obupa je bila v negotovosti tistih dni pred poroko.

»Če pomislim nazaj, kako je bilo od tistega dne, ko sem stopila čez cerkveni prag kot Kregarjeva žena, me strese groza. Res, moj mož me ljubi, a vendar, koliko srečnejša bi bila, če ga ne bi nikdar bilo k meni, če ne bi bil nikdar križal moje poti! Njegova vsiljiva ljubezen, ki se je ne morem ubraniti, in njegova prikrita mržnja do otroka, o katerem ve, da ni njegov — vidite, vse to me žene v obup.«

Utihihnila je in nervozno z roko mečkala robec. Kaj naj bi mu še povedala? Samo njegovega odgovora je čakala, nenadoma si je zaželela tolažbe, ki jo je že tako dolgo zaman čakala. Hrepenela je po njej kakor bolnik po spanju. Zdravnik pa je molčal.

»Zakaj ne odgovorite, gospod doktor?«

»Žal mi je vaše usode,« je sočutno odvrnil zdravnik. »Vredni bi bili boljše.«

Vstal je in začel zamišljeno hoditi po sobi iz kota v kot. Zdajci pa se je ustavil pred njo.

»Rekli ste, da je vaš zaročenec padel. Kdo vam je to sporočil?«

»On — Kregar.«

»In nihče drugi?«

»Ne,« je začudeno ponovila.

»Pravite, da ni bilo nikakega drugega obvestila?«

»Kolikor vem, ne.«

Čudna so se ji zdela ta vprašanja. Ni jih razumela. Kaj naj pomenijo? Kaj se skriva za njimi?

»Kako se je pisal vaš zaročenec?«

»Branko Slavec,« je rekla tiho.

»Branko Slavec... Branko Slavec,« je zamrmral zdravnik. Nato se je spustil na stol in se zamislil. Šele čez nekaj časa je spet izpregovoril:

»Kolikor se spomnim, so ga šteli med pogrešane. Bil sem takrat na gališki fronti, in če se ne motim... če se ne motim, sem ga celo poznal. Tako od daleč, kakor se poznajo vojaki na fronti. «Da,« je rekel čez nekaj časa, »zdi se mi zelo,« nenadoma je vstal in se potrkal po čelu. »Zdaj vem: izginil je pri tistem napadu, ko je Kregar zakrivil poraz čet.«

»Tega nisem vedela,« je rekla in oči so se ji razširile.

»Razumem, da vam ni povedal,« se je nasmehnil zdravnik. »Povem vam zdaj jaz, čeprav vam ne bi smel. Povem vam samo zato, da se boste vedeli ravnati.«

In zdravnik je začel pripovedovati.

»Nekoč bi bil moral napasti Ruse, ki so tam blizu taborili. Dobil je ukaz, naj jih ponoči presenetijo. Poslal je naprej manjšo četo,

da od strani napade sovražnika, sam pa je namraval napasti glavni oddelek takrat, ko bi mala četa, ki jo je poslal naprej, napravilo zmedo med Rusi. Iz neznanega razloga pa je odšel prepozno, in Rusi, ki so bili že pripravljeni, so četo uničili. Če bi bil prej prišel, se to ne bi bilo zgodilo. Pravili so, da so mu vsi častniki svetovali in mu prigovarjali, naj da povelje za odhod, on pa ni hotel, češ da je še dosti časa. Zato bi se bil moral zagovarjati pred vojnim sodiščem, toda na Dunaju je imel zveze in tako so stvar potlačili. Takrat je izgubil skoraj sto ljudi, ki so jih potem našli mrtve, nekaj pa so jih Rusi zajeli. Če se prav spomnim, je bil med pogrešanimi tudi poročnik Slavec, ki je vodil napad. Takrat se mi to ni zdelo nič nenavadnega, saj so se vsak dan dogajali primeri, da pogrešancev niso našli, in da so jih dobili šele nekaj dni nato, danes pa...«

Zdravnik, ki je med pripovedovanjem hodil po sobi gor in dol, je spet sedel.

»Ta zadeva je dvignila dosti prahu. Ne vem, če so o čem drugem kdaj toliko govorili. Potem pa je vaš mož zapustil fronto in pozabili so nanj in na napad, ki je stal toliko žrtev.«

Zora ga je molče poslušala in se ga ni upala prekiniti. Te besede, ki jih je prvič čula, so zbudile v njej toliko novih občutkov, da ni vedela, kako naj jih uredi. Šele čez dolgo je rekla:

»In meni je rekel, da so njegovo truplo našli in ga pokopali... Prisegel mi je, da je bilo tako...«

»Ne obsojajte ga! Morda je res,« je zamišljeno rekel zdravnik. »Jaz sem vam povedal samo to, kar sem čul. Kdo ve, ali je vse to resnica?«

Čez nekaj časa je povzel:

»Prijetelja imam, ki je bil v njegovem polku. Njega vprašam. Morda mi on pove kaj več. Bodite prepričani, da vam sporočim vse, kar zvem. Dotlej pa vas prosim: potrpite. Morda se vse obrne na bolje... Potrpite z mojem in skrbite za otroka. Dvojne ljubezni je vreden, ker nima očetove. Zdravstvuj-te!«

Podal ji je roko, ki jo je krčevito stisnila. Potem je šel.

Spremila ga je do vrat in gledala za njim, dokler ni izginil skozi hišna vrata. Mehanično se je vrnila v sobo in sedla na otrokovo posteljico. Njen sinček je mirno spal.

Ko se je na vzhodu začelo zlatiti obzorje, je mlada žena še zmeraj sedela na postelji pri bolnem otroku...

OBISK V NOČI

Zdravnik je prav povedal. V nekaj dneh je otrok okreval. Teden dni po mali operaciji je mali Marko že tekal po vrtu. Tedaj se je Zora odločila, da se odpelje za nekaj dni domov k staršem, ki so jo že dostikrat vabili na obisk. Povedala je to možu, ki sicer ni bil vesel, da ga zapusti, vendar ji je dovolil.

Zjutraj se je odpeljala z avtom. S seboj je prvič vzela tudi sina.

Tisti večer se je Kregar kaj kasno vrnil domov. Sluga, ki mu je odprl vrata, je takoj videl, da mora biti zelo slabe volje, zato se ga niti ogovoriti ni upal. Vzel je njegovo palico in klobuk, ju obesil na stojalo, nato pa je naglo izginil.

Graščinski uslužbenci so Kregarja dobro poznali. Vedeli so, da ni dobro hoditi okrog njega, kadar je slabe volje. Tudi za vzrok so to pot vedeli. Kregar je bil zjutraj dobil pismo, ki ga je zelo razjarilo. Takoj po pošti se je z avtom odpeljal v Ljubljano in se vrnil šele zdaj.

Bilo je okrog enajstih zvečer. Dobro uro kasneje je v Kregarjevem kabinetu še zmeraj gorela luč. Graščak je sedel za mizo in strmel v pismo, ki ga je krčevito stiskal v roki. Pismo se je glasilo tako:

Morda se še spomnite dogodka pred dobrim letom? Takrat ste se neki dan sprehajali s prejšnjim graščakom po parku. V grad ste se vrnili sami. Kaj se je takrat zgodilo? Neznane, ki vam to pišem, pridem jutri k vam Mogoče malo pozno, pridem pa gotovo. V vašem interesu je, da se o tem pogovoriva. — Neznane. Dalje prihodajš

...dokler ga ni primerjala z Radion belo obleko!

Ure in ure se je mučila z mencanjem in drgnenjem perila, pa vendar, zraven te bleščeče beline se zdi njeno perilo naravnost sivkasto. Kakšno razočaranje! Da, to doživi lahko vsaka gospodinja, če primerja svoje „navadno“ prano perilo z Radion belim perilom. Kajti Radion odstrani iz perila vsako, pa tudi najmanjšo sled nesnage. Pri kuhanju v učinkoviti in vendar blagi raztopini Radiona se namreč tvori kisik, ki skupaj s peno mila struji skozi perilo in temeljito odpravi vso nesnago. Bleščeča belina popolne čistote -- to je Radion belina.

Schichtov

RADION

Ni čistejše beline od Radion beline

Brevoge rastori odeje linoleum zimnice ptiči garniture obrisače

V NAJNOVEJŠIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIŽJIM CENAM
NAJVEČJA DOMAČA TRGOVSKA HIŠA V JUGOSLAVIJI!

STALNO

Stenmecki
CELJE (97)

CENIK ZASTONJ

KMETJE!

Tudi vi želite povečati svoje dohodke, želite, da se vaša živina bolje razvija, da pridobi več na teži, da dajo krave več mleka, da pujske in teleta obvarujete pred boleznijo, da živina raje žre in da bolj izkorišča hrano (tudi cenene odpadke). Zato uporabljajte »Pekk« in »Osan« in dosegli boste gotov uspeh. Ali ne verujete? Evo vam zahvalna pisma iz naših krajev, katera lahko sami kontrolirate.

G. J. Brodar, predsednik Kmetijske zbornice in načelnik Kmetijske zveze, Hrastje pri Kranju: »V splošnem lahko rečem, da so bili rezultati pokladanja Pekka in Osana zadovoljivi. Krmil sem 42 dni dva mlada bikca z dodatkom Pekka in Osana. Pozneje, ko jima nisem več pokladal preparatov, sta pridobila na teži po 19 kg manj, dasi sta bila hranjena enako kot prej; vendar ni glavno, da sta bikca zaradi dodatka Pekka in Osana dosegla precej večjo težo, ampak da sta — kot plemenjaka — postala lepa, polnega telesa, zaradi česar se doseže najmanj 2—3 din višja cena pri kilogramu.

Dvema molznima kravama sem pokladal Pekk in Osan; prva je pridobila 1¼ litra mleka, druga pa 1¾ litra mleka dnevno.

Prof. dr. I. Ganslmayer, Inlauf, p. Kočevska Reka: »Poskusna količina Pekka in Osana je dala dobre rezultate. Prepričan sem, da se bodo ti preparati pri nas uvedli.»

Zivinozdravnik g. F. Kulterer, Slovenske Konjice: »Poskusil sem Pekk in Osan pri breji svinji in mladičih, pa sem z rezultatom zelo zadovoljen.»

Župnik Markež Franc, Zagorje ob Savi: »Pekk in Osan sem uporabljal za plemenito svinjo, ki so jo mladiči zelo izčrpali. Po uporabi Pekka in Osana se je takoj okrepila in je njen zarod zdrav in krepak. Vsi, ki so mladiče kupili, so z njimi zelo zadovoljni. Tudi odstavljen teleta, katerim sem pokladal Pekk in Osan, so se lepo razvijala in je bil uspeh očiten.»

PRAŠIČI IZREDNO PRIDOBE NA TEŽI.
G. M. Šipic, Češnjek, p. Cerklje pri Kranju: Sporočam Vam, da sem imel s Pekom in Osanom pri prašičeriji povoljen uspeh.

G. B. Ivartnik, Sv. Helena, p. Črna pri Prevaljah: »Pred kratkim sem kupil dva prašička po šest tednov stara, ki sta nerada žrla, sta se slabo razvijala in bila zelo suha. Zato sem jima začel dajati med običajno krmo Pekk in Osan. Po 20 dneh sta prašička izredno napredovala, pridobila na teži, postala zelo gladka, začela sta zelo rada žreti. Skratka, sedaj sta zdrava in najlepša prašička v tukajšnji okolici, tako da ju ljudje občudujejo.»

G. A. Šuštaršič, Kamnik 32, p. Preseerje pri Ljubljani: »Pekk in Osan sem pokladal pujskom, ki so zelo zrasli in postali prav lepi; zato sem z uspehom zadovoljen.»

G. A. Puntar, trg., Logatec: »Prašič, ki je 31 dni dobival Pekk in Osan, se je v tem ča-

su zredil za 28 kg; s temi preparati sem bil nadvse zadovoljen.»

G. A. Bošelj, Stara Oselica 44, p. Gorenja vas: »Ponovno naročam Pekk in Osan, ker sem bil z njima zelo zadovoljen. Pri prašičkih v starosti dveh mesecev sem dosegel zelo dober uspeh.»

G. M. Oblak, posestnica, Vrhnika: »Imela sem devet prašičkov in sem jih krmila vse enako, le dva izmed njih sta dobivala Pekk in Osan; stroški za preparate so znašali 26 din, a prašička sta pridobila na teži 22 kg več kot ostali prašički, ki niso dobivali preparatov.»

PRAŠIČI BOLNI V NOGAH.
M. Breznar, Mirni dom 50, p. Hoče: »Sporočam Vam, da sem s Pekom in Osanom zelo zadovoljna. Prašič, ki je bil bolan v nogah in slabo rejen, je po Vaših preparatih takoj ozdravel in se zredil tako, da je v enem mesecu pridobil na teži 60 kg; poleg tega je dobil lepo svetlo dlako, da sem ga bila vesela.»

G. J. Ušeničnik, Trebija 4, p. Gorenja vas nad Skofjo Loko: »Pekk in Osan smo uporabili pri zdravljenju enoletne svinje, ki je zbolela na nogah 14 dni potem, ko je skotila mladiče. Žival je popolnoma ozdravela in dobila zopet močne noge ter dober tek; mladiči so ob večji množini mleka vidno rastli. V vsakem oziru so Vaša zdravila vredna največjega priporočila.»

KRAVE.
A. Puntar, Logatec: »Ugotovil sem, da se je zaradi uporabe Pekka in Osana dvignila mlečnost pri mojih kravah za 3 litre dnevno; poleg tega so krave dobile lepo svetlo dlako in velik tek.»

G. J. Vode, Podgora 8, p. D. M. v Polju: »Uporabljal sem Pekk in Osan pri skrajno izstradani kravi, kateri se je takoj povečal tek, začela je rada žreti in pridobila je na teži okrog 40 kg, mlečnost pa se je podvojila.»

»Prajug«, farma, Zagorice 101, p. Bled: »Pri vzreji srebrnih lisic redno uporabljamo Pekk in Osan ter smo zelo zadovoljni. Ugotovili smo, da dajo lisice, ki jim pokladamo preparate, številnejši in boljši zarod.»

Kuncereja, S. Štirba, Nova Gradiška: »Vaše preparate uporabljam pri vzreji angleških angorskih kunccev in sem dosegel odlične rezultate tako pri mladih kot pri starejših živalih, in to glede rasti dlake kot glede porasta teže.»

(Upamo, da nam imenovani ne bodo zamerili, ker smo objavili njihova imena; storili smo to v svrhu podviga našega narodnega gospodarstva.)

Vsak kmetovalec mora napraviti vsaj poskus! Pošljite vnaprej 100 din in dobili boste fco 4.5 kg Pekka in 5 kg Osana, ali za 50 din 2 kg Pekka in 2 kg Osana. Brezplačne navsvete daje

Steg, d. d., Zemun

Prodaja za Dol. Logatec: Kristanova lekarna; za Mursko Soboto: Anderševa drogerija; za Vrhniko: Verbičeva drogerija.

Mali oglasi

PRODAM NOVO HIŠO

2 oral zemlje 10 minut od mesta cena 20.000 din. Marija Marot, Šmihel, Laško.

POSOJILA

dolgoročna, po šest odstotnih obrestih, na vknjižbo na hiše v mestih in na kmečka posestva nabavljamo. Kupujemo hranilne knjižice vseh bank pod zaščito na takojšnje izplačilo. Pojasnila daje Central, Zagreb, Bregovita 7. Za odgovor priložite za 3 din v znamkah.

MALO POSESTVO

kupim med Hrastnikom in Rimskimi topticami. Ponudbe na oglasni odd. »Domovine« pod »Malo posestvo«.

PRODAM POSESTVO V LEPI LEGI

z vsem gospodarskim poslopljem in mlinom na tri kamne in stope v prav dobrem stanju. Interesenti naj se zglase pri lastniku Alojzu Fakinu, posestniku in mlinarju, Impoljski potok, občina Studenec pri Sevnici. 125

SLOVENSKA DEKLETA

kmečkih staršev, stara od 22 do 26 let, z dotami od 20.000 do 80.000 din in opremo se žele poročiti. Več pove Elida, Zagreb, Tomičeva. 127

VSAKI OSEBI — DRUŽINI

nudi stalen zaslužek »Mara« Maribor, — Orožnova 6, Celje, Slomškov trg 1. Pletilnica — razpošiljalnica. 71

MLATILNICO

na bencinski motor v dobrem stanju prodam. Anton Vindiš, Breg-Ptuj.

NAGROBNE SPOMENIKE

s starega pokopališča sv. Krištofa (in nove spomenike) po nizki ceni dobite, dokler traja zaloga, pri kamnoseku Kuno-varju Franju, pokopališče pri Sv. Križu v Ljubljani.

HRANILNE KNJIŽICE

vseh denarnih zavodov, 3odstotne obveznice, bone, delnice itd., valute (tuji denar) vseh držav — kupimo takoj in plačamo najbolje.

BANČNO KOM. ZAVOD

Maribor, Aleksandrova cesta 40
Prodaja srečk državne razredne loterije.